

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.06 – МКР. 1593 «С» 2022.10.31. 041_ПЗ

НУБІП України

КУХАРЧУК ЮЛІ ВАСИЛІВНИ

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 657:658.27

ПОГОДЖЕНО ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Декан економічного факультету В.о. завідувача кафедри статистики
та економічного аналізу

Анатолій ДІБРОВА Андрій МУЗИЧЕНКО

(підпис) (підпис)

«__» 2023 р. «__» 2023 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

«Обліково-аналітичне забезпечення ефективності управління основними засобами»

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньо-професійної програми

к.е.н., доцент Тамара ГУРЕНКО

(підпис)

Керівник магістерської
Кваліфікаційної роботи

к.е.н., доцент Леся ВОЛЯК

Виконав Юлія КУХАРЧУК

(підпис) (підпис)

Київ – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри статистики та
економічного аналізу, д.е.н., проф.

Інна ЛАЗАРИШИНА

« » 2022 р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

СТУДЕНТЦІ

Кухарчук Юлії Василівни

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Обліково-аналітичне забезпечення
ефективності управління основними засобами»

затверджена наказом ректора НУБіП України від «31» жовтня 2022 р. № 11593 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____
(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи законодавчо-нормативна база
України, наукова та періодична література, матеріали науково-практичних конференцій,
інформація Інтернет-видань і веб – сайтів та дані обліку і звітності ДП «Словечанський
лісгосп»

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Економічна сутність основних засобів, оцінка та класифікація обліку та аналізу основних засобів
2. Методика обліку управління основними засобами на ДП «Словечанський лісгосп»
3. Методика аналізу ефективності управління основними засобами.

Перелік графічного матеріалу (за потреби)

Дата видачі завдання « » 2022 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи

(підпис)

Леся ВОЛЯК

(прізвище, ініціали)

Завдання прийняв до

виконання

(підпис)

Юлія КУХАРЧУК

(прізвище, ініціали)

НУБІП України

Реферат на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за темою «Організація та методика обліку і аудиту запасів в інформаційному середовищі»

У магістерській кваліфікаційній роботі розкрито економічну сутність запасів в умовах інформаційного середовища, наведена класифікація запасів для цілей бухгалтерського обліку, досліджено і проаналізовано зміст і вимоги НП(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси». Оцінка та аналіз вимог національних та міжнародних стандартів щодо обліку запасів для визначення відмінностей та схожостей у регулюванні цього питання. У роботі розглянуто значення та роль запасів у сучасній економіці, зокрема в умовах зростаючого впливу цифрових технологій. Розкрито організацію та методику обліку запасів в інформаційному середовищі на матеріалах Національного комплексу «Експоцентр України» (далі – НК «Експоцентр України»). Детально розглянуто необхідність та можливі підходи до класифікації запасів для бухгалтерського обліку, що становить важливу складову для правильної організації обліку цих активів. Оцінено діючу практику організації та методики внутрішнього аудиту, узагальнено його результати та надання практичних рекомендацій щодо його вдосконалення на основі даних НК «Експоцентр України».

У висновках до магістерської кваліфікаційної роботи узагальнено отримані результати оцінки основних економічних показників установи за 2020-2022 роки, та рекомендації щодо вдосконалення методики обліку та аудиту запасів в умовах інформаційного середовища в НК «Експоцентр України».

Ключові слова: облік, внутрішній аудит, запаси, міжнародні стандарти фінансової звітності (МСБО), облікова політика, аудиторські процедури, аудиторський звіт.

НУБІП України

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	7
1.1. Суть основних засобів, як об'єкта обліку і аналізу.....	7
1.2. Оцінка та класифікація, як база організації обліку та аналізу основних засобів.....	13
1.3. Оцінка нормативно правового забезпечення обліку та аналізу основних засобів.....	21
<i>Висновки до розділу 1</i>	25
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	27
2.1. Аналітична оцінка фінансово-економічної діяльності ДП «Словечанський лісгосп».....	27
2.2. Документальне забезпечення і організація обліку використання основних засобів.....	37
2.3. Синтетичний і аналітичний облік основних засобів та їх відображення у звітності.....	43
2.4. Удосконалення обліку основних засобів з використанням прикладних програмних рішень.....	49
<i>Висновки розділу 2</i>	52
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ	55
3.1. Методичні прийоми та організація аналізу ефективності управління основними засобами.....	55
3.2. Аналіз динаміки, складу, руху, структури та технічного стану основних засобів.....	59
3.3. Аналітична оцінка ефективності та інтенсивності управління основними засобами.....	64
<i>Висновки розділу 3</i>	68
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	84

НУБІП України

ВСТУП

НУБІП України

Актуальність проблеми. Проблеми обліку основних засобів в сучасних умовах господарювання набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою отримання інвесторами та іншими зацікавленими користувачами точної і достовірної інформації про стан і ефективність їх використання.

НУБІП України

Основною проблемою, що виникає на шляху до вирішення цього питання, є недостатня теоретико-методологічна база, що характеризується одноманітністю підходів науковців та акцентуванням уваги лише на окремих аспектах проблеми.

НУБІП України

Відсутність розвитку наукових підходів значно гальмує процес формування ефективного комплексного підходу до управління основними засобами, що матиме застосування на практиці в умовах мінливого середовища ринкової економіки.

НУБІП України

В сучасних умовах господарювання з метою здійснення будь-якої діяльності суб'єктами господарювання використовуються основні засоби, які є найбільш важливою та значною частиною активів підприємств.

НУБІП України

Ефективне функціонування суб'єктів господарювання в сучасних економічних умовах можливе лише за рахунок збалансованого використання всіх наявних на підприємстві ресурсів. Нарощування обсягів виробництва

НУБІП України

підприємством забезпечується переважно за рахунок зростання рівня екстенсивного та інтенсивного використання основних засобів. Нові економічні умови диктують необхідність перегляду стратегії суб'єктів господарювання.

НУБІП України

Проблемами обліково-аналітичного забезпечення ефективності використання основних засобів, займалися такі вчені та економісти-практики, як:

І. Бенько, М. А. Болдох, С. Ф. Голов, А. Ф. Гуменюк, І. В. Дворик, А. Г. Загородній, О. О. Жарікова, С. О. Клименко, С. Левицька, Н. О. Марценяк, М. Т. Михайлов, С. В. Свірко, Є. Ю. Шара тощо.

НУБІП України

Метою магістерської роботи є дослідження обліково-аналітичного забезпечення ефективності використання основних засобів та шляхів його удосконалення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- 1) Розглянути теоретико-методичні основи обліку і аналізу основних засобів;
- 2) Оцінити облікове забезпечення управління використання основних засобів;
- 3) Проаналізувати ефективність управління основними засобами на підприємстві та запропонувати шляхи удосконалення ефективного їх використання.

Об'єкт дослідження – організація обліково-аналітичного забезпечення ефективності використання основних засобів в Державному підприємстві «Сарненський лісгосп».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних питань, пов'язаних з організацією обліку і аналізу основних засобів у досліджуваному підприємстві з метою підвищення ефективності їх використання.

У процесі роботи було використано наступні методи: системного підходу щодо визначення ролі основних засобів у забезпеченні ефективної діяльності; групування, порівняння та узагальнення при вивченні сутності основних засобів та їх класифікації; моделювання, аналізу та синтезу при дослідженні організації обліку основних засобів та формування облікового інструментарію щодо ефективності використання основних засобів; методи системного аналізу при впровадженні пропозицій щодо удосконалення організації обліку основних засобів підприємства.

Інформаційною базою магістерської роботи слугували наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань бухгалтерського обліку, матеріали науково-практичних конференцій і публікацій у пресі, офіційних сайтів мережі Інтернет.

В роботі також використана фінансова звітність ДП «Словечанський лісгосп». Теоретичні положення, викладені в магістерській роботі доведено до рівня конкретних практичних рекомендацій, які можуть бути використані для удосконалення організації обліку основних засобів.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

НУБІП України

1.1. Суть основних засобів, як об'єкта обліку і аналізу

Матеріальною основою будь-якого виробничого процесу виступають насамперед засоби праці, які характеризують технічний і економічний рівень розвитку суспільства. На підприємствах сукупність засобів праці, що застосовуються, складає поняття основні засоби. Основні засоби - це найважливіша частина національного багатства, як кожного підприємства в цілому, так і всієї країни.

Основні засоби створюють необхідні умови для науково-технічного прогресу, як фактора розвитку національної економіки і соціального розвитку суспільства.

Збільшення обсягу основних засобів, удосконалення їх якісного складу виступають передумовою поліпшення умов праці, підвищення її продуктивності на підприємстві.

Зростання ефективності основних засобів, їх удосконалення є головною метою розвитку кожного господарюючого суб'єкта. Зміни в інвестиційній політиці значною мірою сприяють зростанню виробничого апарату, а отже і активної частини засобів праці, приводять до зміни галузевої структури основних засобів у бік підвищення частини тих галузей, що сприяють розвитку науково-технічного прогресу, підвищенню добробуту населення. Підвищення активної частини основних засобів свідчить про зростання технічного озброєння праці і сприяє поліпшенню використанню засобів праці і підвищенню її продуктивності.

Основні засоби є найменш мобільною частиною майна підприємства, основна відмінність якої полягає в багаторазовому використанні в процесі господарської діяльності і частковій амортизації на протязі кожного операційного циклу [5].

Основні переваги та недоліки використання основних засобів наведено на рис. 1.1.

НУБІП України

Основне завдання в управлінні основними засобами підприємства полягає у забезпеченні своєчасного оновлення основних (виробничих) засобів праці та високої ефективності їх використання. Процес управління основними засобами потребує вирішення підприємством наступних завдань:

- визначення можливих форм оновлення основних виробничих засобів на простій / розширеній основі;
- забезпечення ефективного використання раніше сформованих та нововведених основних засобів;
- формування необхідних фінансових ресурсів для відтворення основних засобів та оптимізація їх структури [44].

Не менш важливою частиною процесу управління основними засобами є управління їх використанням. Пріоритетна роль основних засобів у забезпеченні ефективного функціонування суб'єкта господарювання загалом визначається важливістю і складністю завдань, пов'язаних із їх використанням.

Принципи організації підприємством системи використання основних засобів наведені на рис. 1.2.

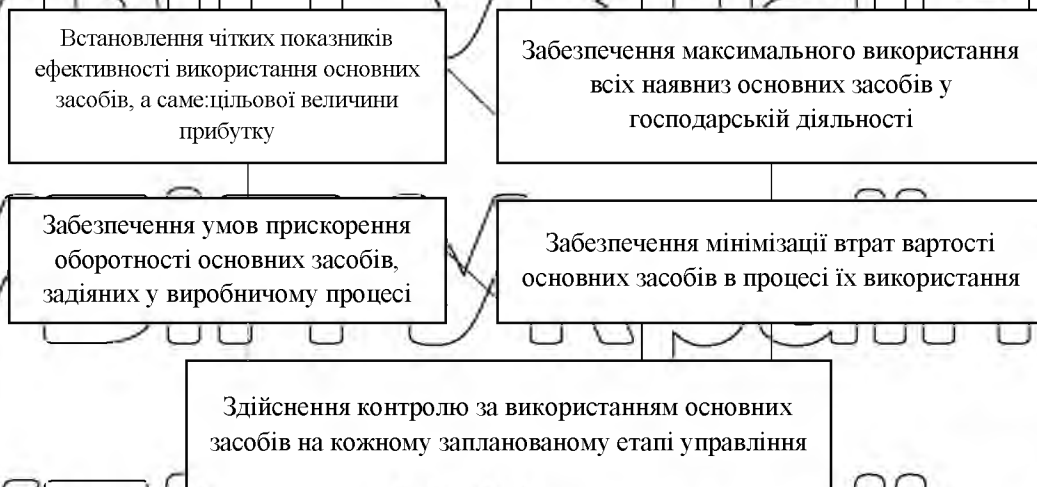

Рис. 1.2. Принципи організації підприємством системи використання основних засобів

Врахування цих принципів дасть змогу формувати і підтримувати необхідну платоспроможність та забезпечувати плановану ліквідність підприємства.

Основні засоби – необхідна складова майна підприємства. Питання обліку основних засобів за умов реформування економіки України набувають особливої актуальності у зв'язку з потребою отримати інвесторами та користувачами достовірної інформації про їх стан, ефективність формування та використання.

Згідно з національними стандартами під «основними засобами» слід розуміти активи, які підприємство використовує у своїй діяльності протягом тривалого періоду (понад один рік або впродовж нормального операційного циклу, якщо він більше одного року) та очікує отримати в майбутньому економічні вигоди за умови, що їх вартість може бути достовірно визначена.

В економічній теорії замість терміна «основні засоби» використовується категорія «основний капітал», оскільки поняття активу тут взагалі не використовується. Під основним капіталом розуміється частина продуктивного капіталу у формі засобів праці, що функціонує у виробничому процесі протягом

багатьох кругооборотів, яка частково, в міру зношування, переносить свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька виробничих циклів [5].

Однак, варто наголосити на тому, що в економіці та юриспруденції те, що визначається капіталом, у бухгалтерському обліку називається активами. Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» під активами розуміються ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому. Тобто, будь-який необоротний актив, який не приносить вигод, не можна вважати активом. Такого уточнення немає у визначенні основного капіталу.

Як стверджує економіст науковець Ужва А.М. [70], першим, хто ввів поняття поділу капіталу на основний та оборотний незалежно від сфери його галузевого використання, а також показав різницю у співвідношенні між цими частинами залежно від галузі економіки, був Адам Сміт. Він розглядав основний капітал як частину капіталу, яка не вступає в оборот і приносить прибуток у сфері виробництва. Оборотний капітал розглядався як частина, що приймає участь в обороті й приносить прибуток у сфері обігу. Так, на його думку, до основного капіталу входили машини і знаряддя праці, які не змінювали власника, будівлі, земля і витрати на її поліпшення тощо.

Завдяки послідовникам класичної школи економіки, особливо Карлу Марксу, які були прихильниками трудової теорії вартості, концепцію теорії капіталу було поглиблено новою класифікацією на постійний і змінний, де визначив, що постійний капітал переносить свою вартість на створюваний продукт частинами, а змінний – цілком, тобто підлягає відшкодуванню після кожного виробничого циклу. Подальша еволюція наукових досліджень в економічній науці призвела до виникнення економічної категорії «основні засоби».

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» визначаються як матеріальні активи, які утримуються суб'єктом господарювання для цілей виробництва, надання послуг, надання в оренду або соціально-культурних функцій, враховуючи що

очікуваний термін корисної експлуатації перевищить один рік, або операційний цикл виробництва, якщо він довший ніж рік [58].

Тому, узагальнюючи усі зазначені підходи, під основними засобами варто розуміти матеріальні активи, що виступають як економічна категорія функціонування засобів виробництва, що переносять свою вартість на виготовлену продукцію поступово, у міру втрати своєї вартості, протягом періоду, який перевищує рік чи операційний цикл, у випадку якщо він довше одного року та можуть використовуватися також для реалізації підприємством соціально-культурних функцій.

Не менш важливим питанням є визначення класифікаційних ознак розподілу основних засобів. Так, значна частина економістів, у тому числі бухгалтерів-теоретиків, класифікують основні засоби у більшості випадків за такими ознаками:

- галузевою ознакою;
- функціональним призначенням;
- використанням; – ознакою належності;
- натурально-речовою ознакою.

Основні засоби можна класифікувати й за іншими ознаками, які використовуються у фінансовому менеджменті та економічному аналізі для виявлення невикористаних виробничих потужностей підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Класифікація основних засобів за різними ознаками

Класифікаційна ознака	Види
За обслуговування окремих напрямків операційної діяльності підприємства	Основні засоби, які обслуговують: - Процес виробництва продукції; - процес реалізації виробленої продукції; Процес управління діяльністю підприємства
За формами заставного забезпечення кредиту	Рухоме та нерухоме майно
За відображенням зносу	Основні засоби, які амортизуються та не амортизуються
За ознакою приналежності	Власні та орендовані основні засоби
За матеріально-речовою формою	Будівлі, машини, транспортні засоби тощо.

В економічній літературі показано, що існують різні види класифікації основних засобів. Для контролю за наявністю та рухом основних засобів їх обліковують за відповідними однорідними групами.

Група основних засобів представляє собою сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання основних засобів.

З метою організації їх обліку пропонується класифікація, наведена на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Класифікація основних засобів для цілей бухгалтерського обліку та визначення об'єкта оподаткування

Для більш детальної класифікації основних засобів пропонується удосконалити їх класифікацію за наступними кваліфікаційними ознаками:

— за джерелами фінансування можна виділити основні засоби, які фінансуються за рахунок власних джерел, позикових джерел, залучених джерел (емісія акцій) та джерел змішаного типу;

— за приналежністю до виробничої діяльності можна розподіляти на виробничі основні засоби (які використовуються безпосередньо у виробничій діяльності) та невиробничі основні засоби.

Така класифікація основних засобів дозволить власникам та іншим користувачам постійно мати інформацію про їх стан та необхідність оновлення, а

також вона є корисною під час прийняття рішення про проведення переоцінки основних засобів. Крім того, це дозволить вести облік основних засобів з більш високим ступенем деталізації, а також є зручною для практичного застосування.

1.2. Оцінка та класифікація, як база організації обліку та аналізу основних засобів

Основні засоби – це довгострокові матеріальні активи які використовуються бізнесом для забезпечення процесу виробництва і отримання доходу. Основні засоби дають фірмі довгостроковий фінансовий прибуток, оскільки термін їх використання перевищує один рік. Вони також відомі як капітальні активи і позначаються терміном «Основні засоби» у балансі. Їх не можна легко конвертувати в готівку тому вони підпадають під категорію неліквідних активів.

Значення основних засобів для виробництва неможливо переоцінити оскільки для ефективного розвитку компанії необхідне постійне інвестування у власні активи. Неможливо уявити якоесь виробництво без участі основних засобів і будь-який власник компанії перш ніж реалізувати певну бізнес ідею замислюється насамперед якими засобами можливо її здійснити.

Саме тому основні засоби є дуже цінними в діяльності будь-якої компанії і їх вартість досить висока. Коли ми говоримо про капітал підприємства про способи його формування ми насамперед розуміємо що він може бути сформований за допомогою внесення грошей і необоротних матеріальних активів. Думаючи про капітал ми маємо на увазі активи які є в наявності у підприємства і як правило в більшості випадків це активи які були створені на початковому етапі формування підприємства та які були сформовані протягом наступних періодів діяльності компанії.

В Україні розроблено стандарти бухгалтерського обліку які мають допомагати у формуванні облікової політики підприємства та є основою для

ведення обліку за різними категоріями активів і зобов'язань. Основні параметри порядку відображення основних засобів у бухгалтерському обліку викладено у П(С)БО 7 «Основні засоби» [21].

Проте не потрібно обмежуватись лише стандартом окрім цього є інформація про необоротні активи у різних нормативних документах. Зокрема наведено інформація про групи основних засобів та порядок нарахування амортизації за податковим методом у Податковому кодексі України [19].

П(С)БО 7 визначає «основні засоби» як матеріальні активи які підприємство утримує з метою використання їх в процесі виробництва із терміном використання більше року [21]. Як правило термін корисного використання вказується в технічних даних майна. Треба розуміти що мова не йде про перепродажі тобто якщо якийсь майно куплено і використовували його в роботі всього півроку а потім продали.

Термін корисного використання фіксується в технічну паспорті виробника тобто через півроку майно приходять у непридатність саме це і вважається терміном корисного використання.

Підприємства стикаються з таким поняттям як основні засоби і виникає питання а яке майно можна віднести до основного засобу. Визначити це нескладно перш за все потрібно орієнтуватися на три основних критерії перший - критерій вартість майна якщо вартість майна становить більше 6000 грн. воно відноситься до основних засобів, другий це термін використання становить більше одного року і третій критерій це очікуване отримання економічних вигід від його використання.

Потрібно також пам'ятати що в українському обліку існує така категорія як малоцінні та швидкозношувальні предмети і досить часто виникають питання вірного віднесення активів до основних засобів чи до МПП [31].

За словами Ткаченко Н. основні засоби - це сукупність засобів праці та матеріально-майнових цінностей які функціонують у натуральній формі у сфері

матеріального виробництва і у невиробничій сфері за ціною придбання і терміном служби більше одного року [28].

Основні засоби як частина майна підприємства відображається в 12 активі балансу проте що стосується фондів то це децю застаріле визначення джерел утворення господарських засобів [8]. Засоби які використовуються у виробничому процесі відносяться до основних засобів.

Основні засоби це засоби праці використовувани у процесі виробництва тривалий період і повільно зношується та включаються у собівартість виготовленої продукції. З цього визначення слід розуміти що до них відносяться верстати, будівлі і споруди та обладнання і так далі тобто все що ми можемо використовувати тривалий час тривалий час тобто більше 12 місяців [8].

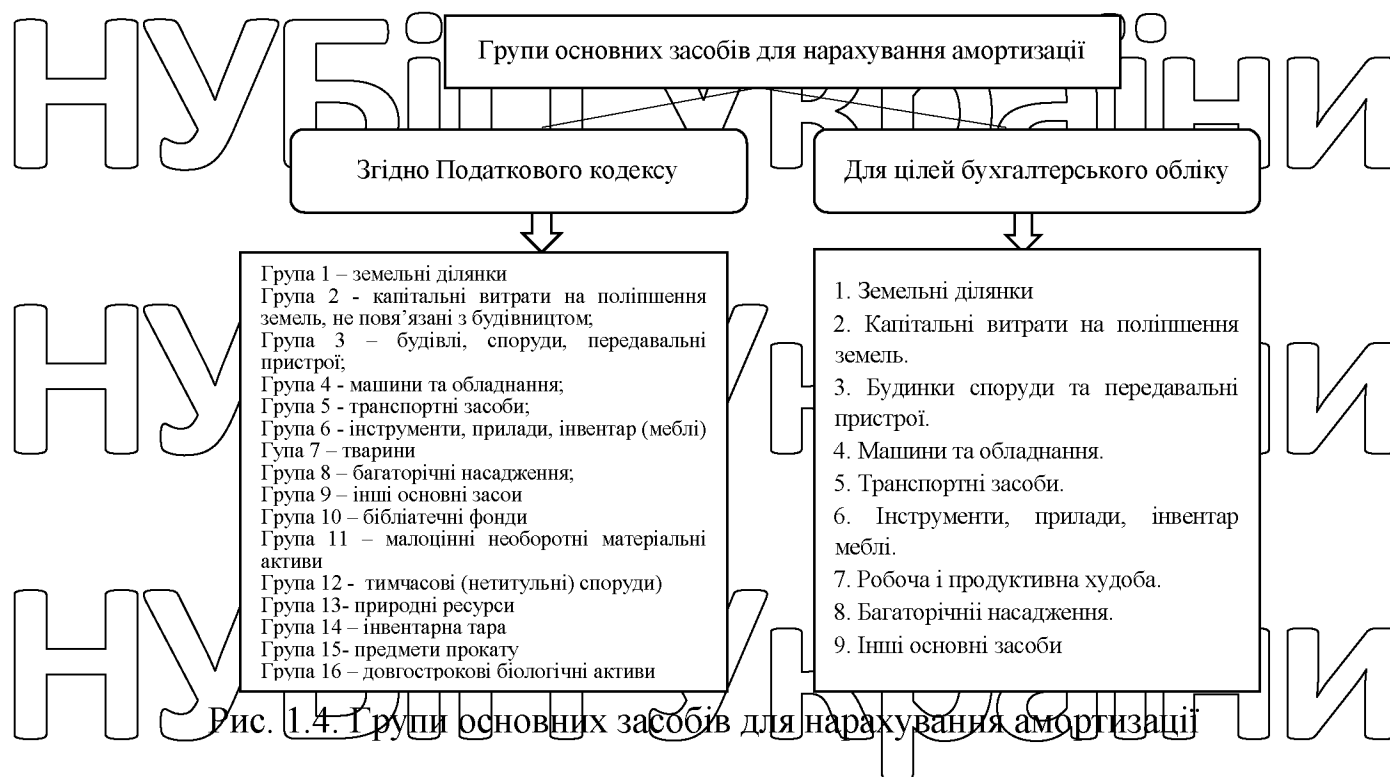
З часом основні засоби зношуються і потребують ремонту чи модернізації.

Спочатку ми робимо поточний ремонт та потім нам доводиться рано чи пізно робити капітальний ремонт і коли виникає потреба ремонту то потрібні засоби для виконання ремонту відповідно. Для дотримання правильності відображення в обліку основних засобів необхідним є їх правильне віднесення до певної групи та достовірна їх класифікація (додаток А, Б).

У балансі підприємства відображаються тільки власні основні засоби а не орендовані з метою уникнення подвійного обліку основних засобів у орендаря та орендодавця. Крім того, витрати на модернізацію чи навіть ремонт орендованих засобів не завжди може бути визнано податковою службою.

Компанії набувають свої основні засоби різними способами. Замість того, щоб просто купувати свої основні засоби деякі компанії можуть вирішити взяти їх в оренду. Вони реєструють придбані основні засоби за їх собівартістю (сума придбання плюс будь-які витрати пов'язані з придбанням)

Основні засоби для цілей нарахування амортизації поділяють в податковому і бухгалтерському обліку на такі групи (рис.1.4)

Таким чином використання основних засобів залежить від їх приналежності до тієї чи іншої групи а застосування методів нарахування амортизації буде в свою чергу залежить від того на якій системі оподаткування знаходиться підприємство.

І оскільки не має єдиного підходу до організації їх обліку бухгалтери вимушені діяти в умовах коли існує неоднозначність законодавчих актів і нормативно-правових документів.

Поінформованість про наявність засобів праці та постійний контроль за їх ефективним використанням мають велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства. Цьому має сприяти добре побудований їх облік.

Визначальною основою обліку основних засобів є порядок визнання та оцінки основних засобів.

З метою економічно обґрунтованого визначення порядку визнання основних засобів першочергове значення має вартісна оцінка основних засобів.

Методи оцінки основних засобів залежать від джерел їх надходження на підприємства. Стан і використання основних засобів є важливою умовою, фактором

забезпечення нормальних умов процесу виробництва та підвищення його ефективності. Саме тому на підприємствах дуже важливим є порядок визнання та оцінки основних засобів.

Критерії визнання основних засобів аналогічні критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів. Так об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена [21].

Наступною умовою визнання основних засобів є можливість їх контролю підприємством. З визначення активів що надано у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» незрозуміло чи має контрольований об'єкт бути власністю підприємства, чи достатньо прав володіння та користування ним. [20].

Базою правильної організації бухгалтерського обліку основних засобів є затверджена типова класифікація основних засобів і єдиний принцип їхньої оцінки в обліку.

Грошова або вартісна оцінка основних засобів необхідна для планування розширеного відтворення визначення ступеня зносу і розміру амортизаційних відрахувань та ін.

Відповідно до ПСБО 7 «відображаються в обліку за первісною вартістю - історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів сплачених (переданих) витрачених, для придбання (створення) необоротних активів» [21].

Первісна вартість активу враховує всі елементи, які можна віднести до його придбання та введення активу в експлуатацію. Ці витрати включають вартість закупівлі та такі фактори, як комісійні, транспортування, оцінки, гарантії, а також установка та випробування.

Первісну вартість можна використовувати для оцінки типу активу, включаючи обладнання, нерухомість та інструменти безпеки. Саме за первісною вартістю активи зараховуються на баланс підприємства. Первісна вартість включає

всі аспекти придбаного активу, що піддаються кількісному виміру. У балансі та примітках до фінансової звітності будуть відокремлені основні засоби за історичною вартістю та накопичена амортизація цих довгострокових активів [13].

Важливе питання як зараховувати на баланс основні засоби і за якою ціною їх зараховувати залежить від того яким чином до нас потрапили основні засоби.

Найпоширенішими є п'ять шляхів надходження основних засобів на баланс підприємства:

- перше придбання у постачальників;
- друге - самостійно виготовлений основний засіб;

- третє це отримання основних засобів як внесок до статутного капіталу та останні два шляхи які звичайно не дуже поширені але є і не можна їх не враховувати це обмін на подібні активи та обмін на не подібні активи.

Таким чином від того яким шляхом вони потрапляють до нас на підприємство ми визначатимемо вартість за якою зараховуватимемо на баланс основні засоби.

Первісною вартістю основних засобів що внесені до статутного капіталу підприємства визначається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість. Первісна вартість об'єктів переведених до основних засобів з оборотних активів та товарів і готової продукції тощо дорівнює їх собівартості яка визначається згідно з П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати» [22].

Первісна вартість об'єкта основних засобів отриманого в обмін на подібний об'єкт дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість то первісною вартістю об'єкта основних засобів отриманого в обмін на подібний об'єкт є справедлива вартість переданого об'єкта з включенням різниці до витрат звітного періоду.

Первісна вартість об'єкта основних засобів переданого в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта основних засобів збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх

еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну. Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод первісно очікуваних від використання об'єкта.

Первісна вартість основних засобів зменшується у зв'язку з частковою ліквідацією об'єкта основних засобів. Витрати що здійснюються для підтриманні об'єкта в робочому стані а також для одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання включаються до складу витрат

[27] Підприємство переоцінює об'єкт основних засобів, якщо його залишкова вартість значно (більш, ніж на 10 відсотків) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів до якої належить цей об'єкт.

Переоцінена первісна вартість та сума зносу об'єкта основних засобів визначається множенням відповідно первісної вартості і суми зносу об'єкта основних засобів на індекс переоцінки.

Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта який переоцінюється, на його залишкову вартість. Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів дорівнює нулю то його переоцінена залишкова вартість визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми зносу об'єкта. Відомості про зміни первісної вартості та суми зносу основних засобів заносяться до реєстрів аналітичного обліку

[17] Облік основних засобів здійснюється в натуральному і вартісному тобто грошовому еквіваленті у визначенні їх вартості. Первісна вартість це один з видів вартісної оцінки це фактична вартість придбання основних засобів які являють

собою суму витрат на покупку і витрати на введення в експлуатацію або створення основних засобів.

Вартісна оцінка дозволяє судити про ступінь зношеності засобів праці планувати оновлення та ремонт основних засобів. Ліквідаційна вартість основних фондів це кошти, які можна виручити від їх ліквідації, наприклад від здачі верстата на металобрухт. У більшості випадків ліквідаційна вартість основних засобів які виробили свій ресурс не перевищує 10% від первісної вартості а багато підприємств навіть її не беруть у розрахунок. [17].

Коли основний засіб досягає кінця строку його корисного використання, його зазвичай вибувають, продаючи за ліквідаційною вартістю. Це оціночна вартість активу, якщо він був розбитий і проданий по частині. Актив може стати застарілим і отже буде натомість вилучено без отримання жодної плати. В такому випадку основний засіб списується з балансу так як не використовується підприємством.

Знос це загальна сума накопиченої амортизації за весь період використання об'єкта основного засобу годі як амортизація це поступове перенесення вартості основного засобу на витрати виробництва протягом усього періоду його корисного використання [11].

Термін корисного використання або життєвий цикл основного засобу це період протягом якого буде повністю перенесена його вартість на витрати на виробництва або буде вироблено необхідний обсяг продукції за допомогою цього активу.

Ліквідаційна вартість це вартість між первісною вартістю та зносом який буде нарахований на за весь період експлуатації основного засобу. Ліквідаційна вартість поступово зменшується із збільшенням періоду нарахування амортизації. Ліквідаційну вартість можна визначити як нульову вартість, якщо використання активу після певного періоду часу не передбачено за технічними параметрами.

Переоцінювати можна будь-які основні засоби в тому числі і землю. Переоцінка це право, а не обов'язок організації якщо підприємство один раз

переоцінювати активи то необхідно переоцінювати їх щорічно якщо ж немає бажання це робити потрібно це зазначити в обліковій політиці. При цьому можна вказати окремі об'єкти основних засобів щодо яких буде проводитись переоцінка а до яких ні, наприклад тільки обладнання або наприклад тільки транспортні засоби.

Переоцінка може проводитися не частіше одного разу на рік і як вже було вказано якщо це було зроблено одного разу то переоцінку тепер потрібно робити обов'язково щороку на 31 грудня звітного року.

Підприємство самостійно визначає початкову і ліквідаційну вартість і може обрати необхідний метод амортизації. Однак за здавалося б наявним вибором стоять досить серйозні обмеження, відображені в Податковому кодексі і часом за наявності вибору фактично вибору не існує.

1.3. Оцінка нормативно правового забезпечення обліку та аналізу

основних засобів

Сучасний етап розвитку економіки України вимагає від суб'єктів господарювання підвищення ефективності використання кожної одиниці основних засобів, що перебувають у їх власності. Виникає необхідність розробки та впровадження таких підходів до управління основними засобами, які б забезпечували конкурентоспроможність, фінансову стійкість та інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання.

Основною проблемою, що виникає на шляху до вирішення цього питання, є недостатня законодавча та теоретико-методична база, що характеризується одноманітністю підходів науковців та акцентуванням їх уваги лише на окремих аспектах проблеми.

Відсутність розвитку наукових підходів суттєво гальмує процес реалізації ефективного комплексного підходу до управління основними засобами, що матиме практичне застосування в умовах мінливого середовища ринкової економіки.

Нормативні джерела, які регулюють питання обліку та аналізу основних засобів, наведені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2.

Характеристика нормативно-правової бази з облік та аналізу основних засобів

№ з/п	Нормативний документ	Короткий зміст	Використання в обліково-аналітичному процесі
1	2	3	4
1.	Господарський кодекс: Закон України, затверджений Верховною радою України від 16.01.2003 № 436-IV	Встановлено основні принципи діяльності суб'єктів підприємницької діяльності	Регулює господарську діяльність на базовому підприємстві
2.	Податковий кодекс: Закон України, затверджений Верховною Радою України 02.12.2010 № 2755-УІ	Зафіксовано основні принципи податкової системи, види податків, зборів, обов'язкових платежів, порядок справляння їх в Україні	Для дослідження організації податкового обліку, визначення об'єкта оподаткування на базовому підприємстві
3.	Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок деяких податків і зборів. Закон України, затверджений Верховною Радою України від 20.11.2012 № 5503-VI	Введено зміни у деякі статті Податкового кодексу України	Для вивчення організації податкового обліку діяльності базового підприємства, зокрема щодо основних засобів
4.	Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві. Закон України від 16.01.2000 № 466-IX	Включено зміни у Податковий кодекс України, вдосконалено деякі податкові норми	Для вивчення організації податкового обліку щодо зміни вартісних критеріїв основних засобів
5.	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 16.07.1999 № 996-IV	Визначено основні принципи бухгалтерського обліку і фінансової звітності, термини, порядок державного регламентування бухгалтерського обліку, вимоги до нього	Для вивчення організації бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності базового підприємства

1	2	3	4
6.	Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон України від 12.05.2011 № 3332 -VI	Цим Законом включені зміни до статей 1, 8 і 12 щодо використання підприємствами у своїй діяльності міжнародних стандартів	Для вивчення організації обліку, зокрема основних засобів з урахуванням міжнародних стандартів
7.	Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України, затверджений Верховною Радою України 21. 12.2017 № 2258- VIII	Визначено принципи організації аудиторської діяльності в Україні, основи діяльності, її функції, права, обов'язки, відповідальність	Для вивчення порядку проведення аудиторських перевірок, правового регулювання, відповідальності аудитора
8.	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений Міністерством фінансів України 07.02.2013 № 73	Визначено мету, основні принципи, склад фінансових звітів, методику складання, порядок визнання статей	Для вивчення складу та змісту фінансових звітів базового підприємства
9.	НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджений Міністерством фінансів України 28.05.1999	Встановлено способи виправлення помилок, розкриття змін у фінансових звітах	Для вивчення виправлення помилок, внесення інших змін у фінансові звіти базового підприємства
10.	НП(С)БО «Основні засоби», затверджений Міністерством фінансів України 27.04.2000 № 92	Визначено методологію формування облікової інформації щодо основних засобів	Для вивчення стану обліку основних засобів
11.	НП(С)БО 15 «Дохід», затверджений МФУ від 29.11.1999 № 290	Визначено методологію формування облікової інформації про доходи	При вивченні обліку доходів від реалізації основних засобів
12.	НП(С)БО 16 «Витрати», затверджений Міністерством фінансів України від 31.12.1999 № 318	Доповнено пп.11.1. «Підприємство може визначати собівартість за прямими витратами, пов'язаними з виробництвом продукції, виконанням робіт, наданням послуг»	Для вивчення побудови обліку витрат, пов'язаних з використанням основних засобів на базовому підприємстві
13.	МСБО 16 «Основні засоби»: стандарт, затверджений 29.03.2021	Встановлення вимог до обліку довгострокових активів в міжнародній практиці	Для порівняння методики обліку основних засобів в міжнародній і вітчизняній практиці

Продовження таблиці 1.2.

1	2	3	4
14.	НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджений Міністерством фінансів України 07.11.2003 № 617	Встановлено методологію обліку основних засобів, що утримувані для продажу на підприємстві і припинення діяльності підприємств	Для вивчення організації обліку основних засобів на базовому підприємстві
15.	П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів», затверджений Міністерством фінансів України 24.12.2004 № 817	Встановлено методологію обліку зменшення корисності активів	Для вивчення обліку основних засобів базового підприємства
16.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений Міністерством фінансів України 30.11.1999 № 291	Наведено систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку, зокрема основних засобів, для підприємств	Для вивчення обліку господарської діяльності підприємства
17.	Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку, затверджений Міністерства фінансів України 29.12.2000 № 356	Визначено будову регістрів бухгалтерського обліку, зокрема основних засобів, для використання на підприємствах	Для вивчення обліку господарської діяльності підприємства
18.	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджений наказом МФУ від 30.09.2003 № 561	Надано методичні рекомендації з ведення обліку необоротних активів	Для вивчення обліку необоротних активів базового підприємства
19.	Про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: Положення, затверджене Міністерством фінансів України 24.05.1995 № 88	Встановлено порядок документального забезпечення записів для цілей обліку	Для вивчення порядку забезпечення записів в документах, зокрема щодо основних засобів
20.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом МФУ від 30.11.1999 №291	Роз'яснено зміст бухгалтерських рахунків, наведено типову кореспонденцію рахунків	Для вивчення організації обліку основних засобів базового підприємства

Найвагоміший нормативно-правовий акт, представлений в табл. 1.2 - Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Це положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Зокрема, у даному документі наводяться критерії визнання об'єкта основних засобів активом, прописані методи оцінки, переоцінки та амортизації основних засобів, врегульовано формування інформації про зменшення корисності та вибуття основних засобів, а також порядок розкриття інформації про них у примітках до фінансової звітності.

Останній рівень нормативно-правового регулювання обліку та аналізу основних засобів визначається законами та кодексами. Найважливішим законодавчим актом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р №996-XIV зі змінами та доповненнями. Даний Закон регулює порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також їх державне регулювання на підприємстві [60].

Податковим кодексом України визначається класифікація основних засобів у залежності від строку їх корисного використання та об'єкти основних засобів, що підлягають амортизації [52].

Висновки до розділу 1

Основні засоби – необхідна складова майна підприємства. Питання обліку основних засобів за умов реформування економіки України набувають особливої актуальності у зв'язку з потребою отримати інвесторами та користувачами достовірної інформації про їх стан, ефективність формування та використання. Згідно з національними стандартами під основними засобами слід розуміти активи, які підприємство використовує у своїй діяльності протягом тривалого періоду (понад один рік або впродовж нормального операційного циклу, якщо він

більше одного року) та очікує отримати в майбутньому економічні вигоди за умови, що їх вартість може бути достовірно визначена».

Значення основних засобів для виробництва неможливо переоцінити оскільки для ефективного розвитку підприємства необхідне постійне інвестування у власні активи. Неможливо уявити якесь виробництво без участі основних засобів і будь-який власник компанії перш ніж реалізувати певну бізнес ідею замислюється насамперед якими засобами можливо її здійснити.

Саме тому основні засоби є дуже цінними в діяльності будь-якого підприємства і їх вартість досить висока. Коли ми говоримо про капітал підприємства про способи його формування ми насамперед розуміємо що він може бути сформований за допомогою внесення грошей і необоротних матеріальних активів. Думачи про капітал ми маємо на увазі активи які є в наявності у підприємства і як правило в більшості випадків це активи які були створені на початковому етапі формування підприємства та які були сформовані протягом наступних періодів діяльності компанії.

Облік основних засобів здійснюється в натуральному і вартісному тобто грошовому еквіваленті у визначенні їх вартості. Первісна вартість це один з видів вартісної оцінки це фактична вартість придбання основних засобів які являють собою суму витрат на покупку і витрати на введення в експлуатацію або створення основних засобів.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Аналітична оцінка фінансово-економічної діяльності ДП «Словечанський лісгосп»

Державне підприємство «Словечанське лісове господарство (далі ДП «Словечанський лісгосп») знаходиться у Житомирській області, Овруцькому районі, село Словенне, вул. Лісова 34. Керівник підприємства – Павлушенко Олександр Денисович, головний бухгалтер Дячок Світлана Іванівна. Дата реєстрації підприємства 15.11.1996 рік. Станом на 1 січня 2023 року площа земельних угідь господарства становить 75314,5 га.

На підприємстві ведеться автоматизована форма обліку з частковим використанням комп'ютерної програми «1С-Бухгалтерія» та журнально-ордерної форми обліку.

Основні види діяльності підприємства:

- ❖ Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві;
- ❖ Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників;
- ❖ Мисливство, відновлювання тварин і надання пов'язаних з ним послуг;
- ❖ Лісозаготівлі;
- ❖ Збирання дикорослих недеревних продуктів;
- ❖ Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві;
- ❖ Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням;
- ❖ Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- ❖ Відтворення рослин;

НУБІП УКРАЇНИ

 Технічні випробування та дослідження;
 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів тощо;
 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого
 нерухомого майна;

НУБІП УКРАЇНИ

 ❖ Надання в оренду вантажних автомобілів;
 ❖ Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів;
 ❖ Інші спеціалізовані будівельні роботи;
 ❖ Підготовчі роботи на будівельному майданчику;
 ❖ Вирощування інших багаторічних культур.

НУБІП УКРАЇНИ

 Предметом діяльності ДП «Словечанський лісгосп» є:
 • вирощування лісових культур та догляд за ними;
 • Вирощування ягід, горіхів, інших плодівих дерев і чагарників;

- Мисливство, відновлювання тварин і надання пов'язаних з ним послуг;

НУБІП УКРАЇНИ

 • Лісозаготівлі;
 • Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням;

- Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;

НУБІП УКРАЇНИ

 • Відтворення рослин;
 • Вирощування інших багаторічних культур.

Інвентаризація – це перевірка і документальне підтвердження наявності та стану матеріальних та інших цінностей, основних засобів та вкладень підприємства,

НУБІП УКРАЇНИ

 розрахунків і зобов'язань, звірка фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку, врегулювання виявлених різниць та відображення результатів інвентаризації в обліку. Інвентаризації підлягає все майно підприємства, яке реформується, включаючи об'єкти невиробничого призначення, діючі об'єкти,

об'єкти та предмети, що передані в оренду або перебувають на реконструкції,

НУБІП УКРАЇНИ

модернізації, консервації, у ремонті, запасі або резерві незалежно від технічного стану.

Підприємство ДП «Словечанський лісгосп» проводить інвентаризацію в такі терміни:

- основних засобів (за винятком тварин) – не менше одного разу на рік перед складанням річних звітів, але не раніше 1 жовтня звітного року; – інвентаризацію земельних угідь, земель водного фонду, будівель, споруд (в тому числі гідротехнічних) та інших нерухомих об'єктів основних засобів можна проводити один раз на три роки;

- нематеріальних активів – не менше одного разу на рік перед складанням річних звітів, але не раніше 1 грудня звітного року; – незавершеного виробництва та напівфабрикатів власного виробництва – перед складанням річних звітів, у тому числі незавершеного виробництва в рослинництві – на 1 листопада;

- незакінченого капітального ремонту і витрат майбутніх періодів – не менше одного разу на рік на 3 і грудня звітного року;

- кормів, насіння, мінеральних та органічних добрив, гербіцидів, пестицидів та інших засобів захисту рослин – не менше двох разів на рік (не пізніше 1 липня – перший раз і не пізніше 1 грудня – другий раз);

- малоцінних і швидкозношуваних предметів – не менше одного разу на рік, але не раніше 1 жовтня;

- сировини для переробки в допоміжних виробництвах і промислах, запасних частин, матеріалів для ремонтів, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів і обладнання, інших матеріалів – не менше одного разу на рік, але не раніше 1 жовтня звітного року;

- грошових коштів, грошових документів, цінних паперів та бланків суворої звітності – не менше одного разу на квартал.

Інвентаризація на підприємстві проводиться на підставі наказу про інвентаризацію який міститься у додатку В.

Показники розміру ДП «Словечанський лісгосп» розглянуті у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Показники розмірів ДП «Словечанський лісгосп», (2020-2022 рр.)

Показник.	Роки			2022 р. у % до 2020 р.
	2020	2021	2022	
Площа угідь, га	75314,5	75314,3	75314,5	100
Середньорічна кількість працюючих, осіб	442	448	507	114,71
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	17063	19694	23475	137,58
Собівартість валової продукції, тис. грн	130627	126777	180554	138,22
Вартість товарної продукції, тис. грн.	161863	145041	217923	134,63
Балансова вартість активів, тис. грн.	35549	40370	51143	143,87
Чистий прибуток, тис. грн	615	308	4030	655,28

На основі проведеного аналізу виявлено, що за досліджуваний період спостерігається збільшення темпів виробничої діяльності. Зокрема, кількість працівників збільшилася на 65 осіб (14,71%), вартість валової продукції – на 38,22%, чистий прибуток – на 555,29 відсотки. Позитивним моментом є зростання середньорічної вартості основних виробничих засобів на 37,58%, що свідчить про нарощення виробничих потужностей підприємства

Виробнича діяльність кожного господарства залежить від забезпеченості його основними виробничими засобами. Їх наявність та ефективність використання в ДП «Словечанський лісгосп» наведені в таблиці 2.2.

Проаналізувавши забезпеченість господарства основними засобами виявлено зростання капіталообезпеченості підприємства на 34,78 % за рахунок збільшення середньорічної вартості основних засобів при незмінній кількості земельних ресурсів. Отже, у 2022 р. на 1 га угідь припадало 0,31 тис. грн вартості основних засобів. Також зросла капіталоозброєність на 19,5% за рахунок зростання вартості основних засобів та у 2022 р. становила 46,3 тис. грн. на 1 середньорічного

працівника. Збільшення вартості валової продукції призведе до збільшення капіталовіддачі підприємства гп 97,79 %.

Таблиця 2.2

Забезпеченість основними засобами ДП «Словечанський лісгосп» та ефективність їх використання, 2020 – 2022 рр.

Показники	2020			2022 р. у
	2020	2021	2022	% до 2020
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	17063	19694	23475	137,58
Собівартість валової продукції в постійних, тис. грн.	161863	145041	217923	134,63
Площа угідь, га	75314,5	75314,5	75314,5	100
Середньорічна кількість працівників, осіб	442	448	507	114,71
Капіталозабезпеченість, тис. грн./га	0,23	0,26	0,31	134,78
Капіталовіддача, грн.	9,49	7,36	9,28	97,79
Капіталомісткість, грн	0,11	0,14	0,11	100
Капіталоозброєність, тис. грн./особа	38,6	43,96	46,3	119,5

Проаналізуємо забезпеченість ДП «Словечанський лісгосп» оборотними засобами для виробництва продукції (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Забезпеченість ДП «Словечанський лісгосп» оборотними засобами, 2022

Показники	- 2020 рр., тис. грн.		Абсолютне відхилення 2022 р. до 2020р., (+/-)	Відносне відхилення 2022 р. до 2020 р., %
	Роки	Роки		
	2020	2022		
Запаси в т.ч.	10478	19307	8829	184,26
Виробничі запаси	2642	4668	2026	176,68
Незавершене виробництво	2365	8725	5760	243,58
Готова продукція	5415	6477	1062	119,61
Грошові кошти	4385	4250	-135	96,92
Товари	56	37	-19	66,07
Поточні біологічні активи	43	43	0	100
Дебіторська заборгованість	3580	3309	-271	92,43
Інші оборотні активи	-	759	759	100

Отже, найбільшу питому вагу в структурі оборотних засобів підприємства займають запаси – 69,78% у 2022 р. у звітному році кількість зросла на 8829 тис. грн у грошовому вимірі. Збільшення оборотних активів відбулося за рахунок збільшення усіх видів оборотних активів окрім, грошових коштів дебіторської заборгованості та товарів, вартість яких знизилася на 33,93 відсотки.

Структура виробничих запасів ДП «Словечанський лісгосп» за 2022 р. наведена на рисунку 2.1.

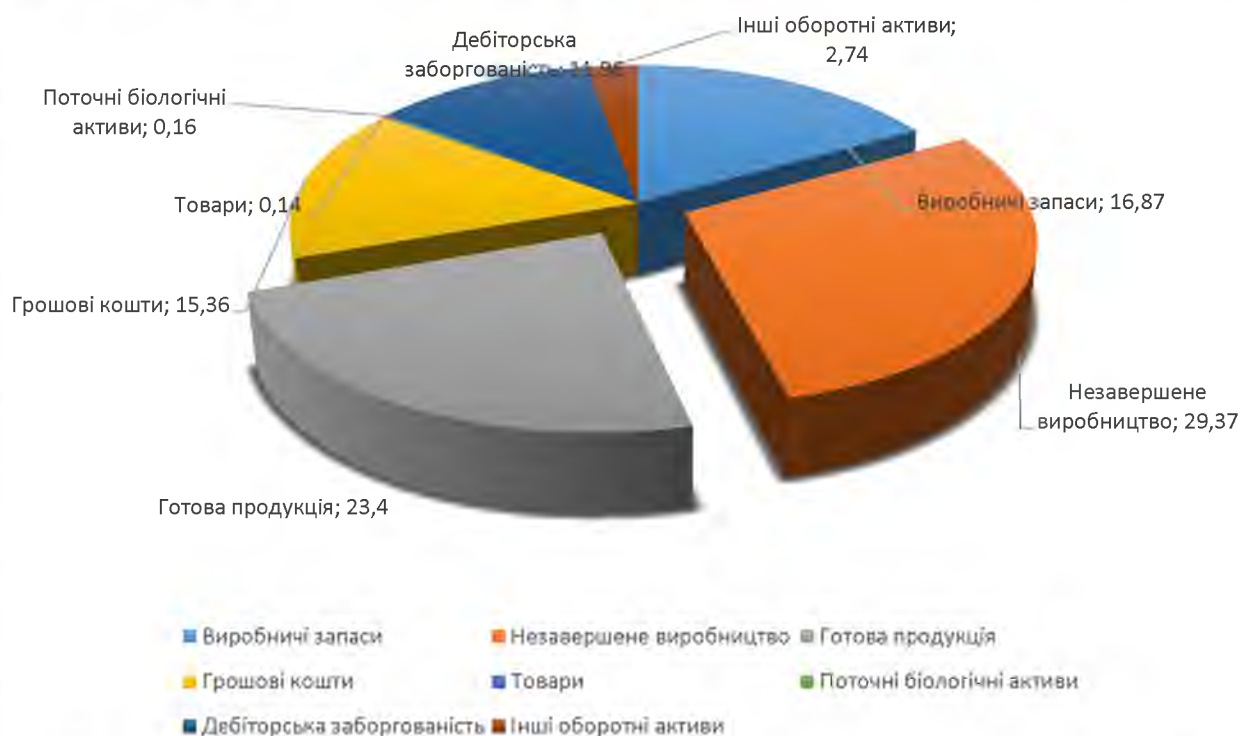

Рис. 2.1. Структура оборотного капіталу ДП «Словечанський лісгосп», 2022 р. %

На результативність діяльності підприємства має значний вплив наявність та ефективність використання оборотних коштів, оскільки швидкість обороту оборотних засобів забезпечує нормальне функціонування суб'єкта господарювання, перетворюючи товари, готову продукцію, дебіторську заборгованість на реальні грошові кошти підприємства (табл. 2.4).

Наявність й ефективність використання оборотних засобів у ДП «Словечанський лісгосп», 2020 – 2022 рр.

Показники	2020	2022	Відхилення 2022р. від 2020 р.	
			Абсолютне, +/-	Відносне, %
1. Вартість оборотних активів, тис. грн.	18486	27668	9179	149,65
2. Коефіцієнт реальної вартості оборотних засобів у майні підприємства	0,52	0,54	0,02	103,85
3. Оборотність, днів, - оборотних активів	50,99	55,13	4,14	108,12
- виробничих запасів	12,47	9,35	-3,12	74,98
4. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	7,06	6,53	-0,53	92,49
5. Коефіцієнт завантаження	0,03	0,02	-0,01	66,67
6. Прибутковість активів (ROE), грн	0,03	0,18	0,15	600
7. Рентабельність, %	0,01	0,02	0,01	200

На основі проведеного аналізу показників таблиці 2.4 слід відмітити, що оборотні активи займають значну частку в структурі майна підприємства. Зокрема, у 2020 р. їх частка становила 54,1% у загальній вартості майна підприємства, а у 2022 р. збільшилася до 49,65 відсотка. Важливим показником мобільності активів є коефіцієнт оборотності й тривалість обороту в днях. За досліджуваний період оборотність оборотних активів збільшилася на 4,14 дні та у 2022 р. становила 55,13 дні. Це явище є негативним оскільки свідчить про зниження оборотності активів та, відповідно, зменшення їх віддачі. Для виробничих запасів, які займають найбільшу частку у структурі оборотних активів, тривалість обороту знизилася на 3,12 дні і склала у 2022 р. 9,35 днів. Незважаючи на незначне зниження показника дана тривалість обороту є невеликою та свідчить про ефективність господарської діяльності. Разом з тим, спостерігається збільшення рентабельності оборотних активів. Зокрема, у 2020 р. на 1 грн оборотних засобів підприємство отримало 0,1 коп. прибутку, а в 2022 р. на 1 грн оборотних засобів підприємство отримало 0,2 коп. прибутку.

Стабільність роботи господарюючих суб'єктів досягається за рахунок ритмічної та злагодженої роботи, ефективного управління активами й джерелами їх формування, тобто управлінням пасивами й активами.

З метою оцінки фінансової стабільності діяльності ДП «Словечанський лісгосп», розглянемо склад та структуру власного капіталу підприємства (рис. 2.2).

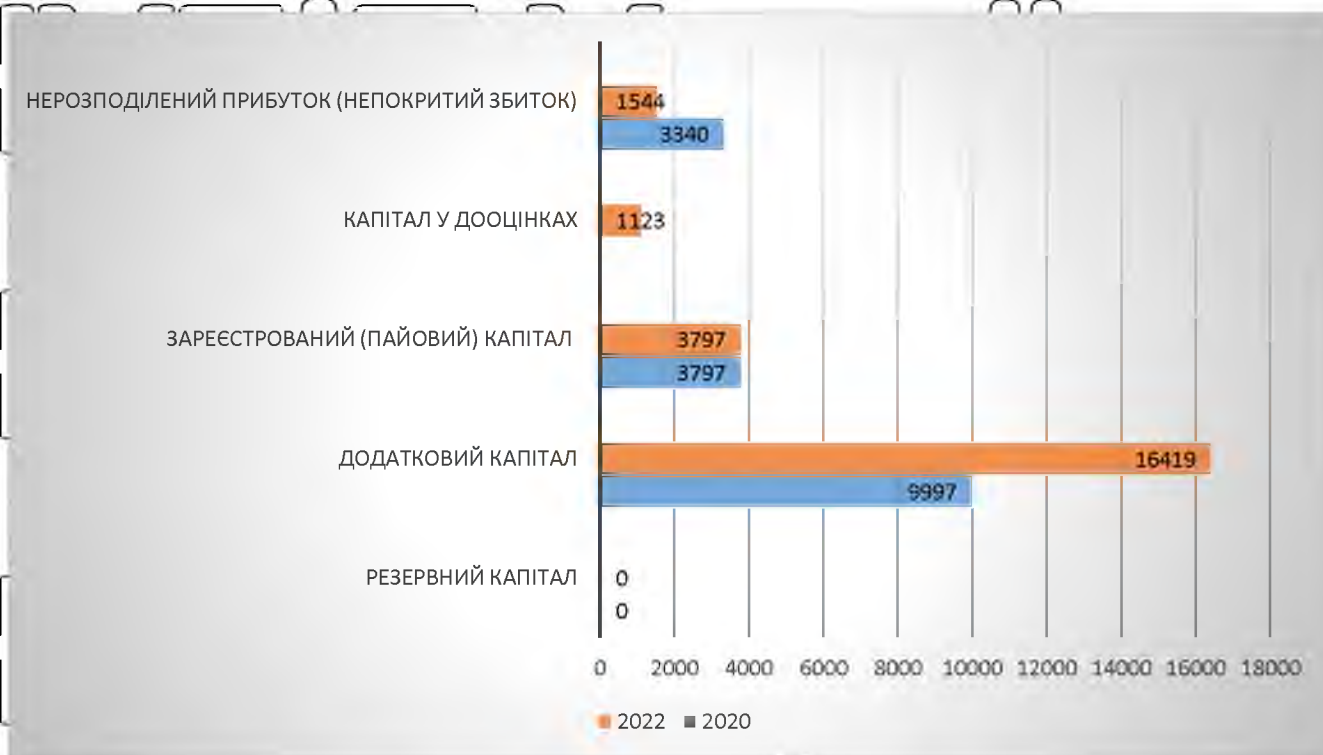

Рис. 2.2. Власний капітал ДП «Словечанський лісгосп», 2020 – 2022 рр., тис. грн.

Отже, розмір зареєстрованого (пайового) капіталу господарства залишився незмінним – 3797 тис. грн. Додатковий капітал на підприємстві зріс на 6422 тис. грн. та у 2022 р. становив 16419 тис. грн.. Нерозподілений прибуток зменшився на 1796 тис. грн., а також появився капітал у дооцінках що у 2022 році становив 1123 тис. грн.

У табл. 2.5 наведено фінансові показники діяльності станом на 31.12.2022 р. ДП «Словечанський лісгосп».

Фінансові показники діяльності станом на 31.12.2022 р. ДП «Словечанський лісгосп»

Активи			Пасиви		
Стаття Балансу ф. № 1	Сума (тис. грн.)		Стаття Балансу ф. № 1	Сума (тис. грн.)	
1. Необоротні активи	23475		1. Капітал	22883	
2. Запаси	19307		2. Довгострокові забезпечення	-	
3. Дебіторська заборгованість	3309		3. Кредиторська заборгованість	27952	
4. Грошові кошти	4250		4. Доходи майбутніх періодів	96	
5. Інші оборотні активи (в т. Ч. Поточні біологічні активи)	802		5. Інша поточна заборгованість	212	
6. Валюта балансу:	51143		6. Валюта балансу:	51143	
Чистий прибуток	4030				

Проаналізуємо фінансову стійкість господарства використовуючи систему узагальнюючих та часткових показників (табл. 2.6).

Таблиця 2.6.

Показники фінансової незалежності ДП «Словечанський лісгосп», 2022 р.

Коефіцієнт	Норматив	На початок року	На кінець року	Відхилення (+/-)
Фінансування	Менше 1,0	0,54	0,45	-0,09
Автономії	Більше 0,5	0,54	0,45	-0,09
Маневричності власного капіталу	Більше 0,1	0,09	-0,03	-0,12
Фінансової стійкості	0,7-0,9	0,54	0,45	-0,09
Фінансової стабільності	Більше 1,0	0,54	0,45	-0,09

На основі проведених розрахунків виявлено, що коефіцієнт автономії на початок року відповідає нормативному значенню проте в кінці року він знизився на 0,09, це говорить про те, що підприємство не в змозі профінансувати частину своїх активів самостійно. Показник маневреності власного капіталу теж нижчий норми і свідчить про не достатність власних коштів для фінансування необоротних активів та частини оборотних. Коефіцієнт фінансової стійкості показує, що підприємство

не є фінансово стійким, 55% активів товариства фінансуються за рахунок постійного капіталу, що свідчить про можливий ризик банкрутства. Також підприємство не є фінансово стабільним, про що свідчить низький показник фінансової стабільності.

Ліквідність балансу разом з платоспроможністю є критерієм оцінки фінансового стану підприємства. Даний показник характеризує ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами [48].

Аналіз ліквідності балансу підприємства дасть можливість оцінити здатність та ймовірність повернення ним запозичених коштів. Розрахунок показників ліквідності ДП «Словечанський лісгосп» наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7.

Показники ліквідності ДП «Сарненський лісгосп», 2022 рік

Показник	Норматив	На початок року	На кінець року	Відхилення (+/-)
Абсолютної ліквідності	0,1-0,2	0,18	0,15	-0,03
Швидкої ліквідності	0,5-1 і вище	0,38	0,3	-0,08
Покриття	Більше 1	2,16	1,81	-0,35

Аналіз показників ліквідності показує, що протягом року відбулося зниження усіх показників ліквідності. Це є негативним явищем для підприємства, оскільки, таке значення вказує на те, що в компанії не достатньо ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями. Показник покриття свідчить, що на початку 2022 року на кожну гривню зобов'язань припадало 2,16 грн, на кінець року показник знизився до 1,81 грн на кожну гривню зобов'язань. Підприємство є ліквідним, але завищені показники абсолютної ліквідності свідчать про те, що значна частина капіталу відволікається на формування непродуктивних активів.

Тому важливим є постійний моніторинг фінансових результатів діяльності підприємства на основі даних як оперативного обліку так і даних фінансового обліку та фінансової звітності задля уникнення у майбутньому погіршення показників ліквідності.

Ведення бухгалтерського обліку та звітності на ДП «Словечанський лісгосп» здійснюється згідно наказу «Про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики», який розроблено з метою встановлення єдиних принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності і формування облікової політики підприємства.

Згідно затвердженої облікової політики підприємство використовує журнально-ордерну форму обліку з використанням автоматизованої форми, тобто всі дані первинних документів накопичуються і реєструються в зведених відомостях, розроблених на комп'ютері в програмах Microsoft Excel та Word та в подальшому опрацьовуються за допомогою 1С:Підприємство 8.2.

На основі здійснено аналізу можна зробити висновок, що в ДП «Словечанський лісгосп» за 2021-2022 рр. намітився тренд до зростання виробництва з одночасним покращенням показників ліквідності та платоспроможності. Дана тенденція свідчить про ефективне використання всіх ресурсів підприємства, які після виробничого циклу приносять економічні вигоди для підприємства.

Підприємств працює на підставі затвердженого «Наказу про облікову політику», в якому міститься затверджений план рахунків та графік документообігу.

2.2. Документальне забезпечення і організація обліку використання основних засобів

Рациональне ведення обліку основних засобів на основі використання первинних документів тісно пов'язане із змістовною характеристикою кожного об'єкту основних засобів. Побудова обліку цих операцій на базі первинних документів має забезпечити їх контроль протягом всього строку служби.

Організацію обліку операцій, пов'язаних з рухом основних засобів та їх документування можна представити у вигляді наступної схеми (рис. 2.3).

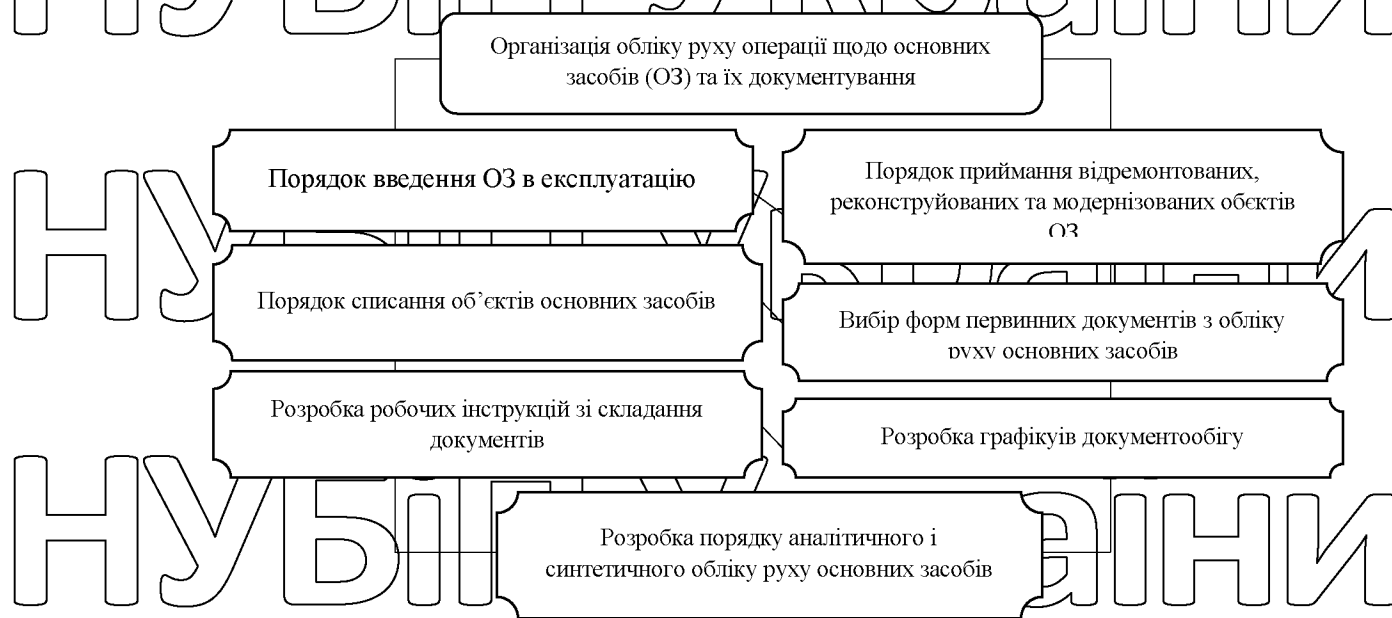

Рис. 2.3. Схема організації операцій з обліку основних засобів та їх документальне забезпечення

Основою бухгалтерських проведень є первинні документи. Тому, впершу чергу, необхідно забезпечити чітке документування господарських операцій з основними засобами. Підприємством ДП «Сарненський лісгочп» було надано загальний графіку документообігу, проте, в частині документування операцій з руху основних засобів, на нашу думку, потрібно навести більш деталізовані відомості.

Система організації документального оформлення господарських операцій з руху основних засобів ДП «Словечанський лісгосп» повинна забезпечити оперативну, повну та достовірну інформацію про усі об'єкти основних засобів безпосередньо на аналітичних рахунках, а також підвищити можливості аналітичної та контрольної функцій бухгалтерського обліку.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підґрунтям для бухгалтерських записів господарських операцій є первинні документи [54].

На даний період своєчасність і правильність складання первинних документів забезпечує якість обліку, виступають необхідною умовою для збереження майна ДП «Словечанський лісгосп», використовуються як джерело доказів при вирішенні господарських спорів, при проведенні ревізій та аудиторських перевірок тощо.

Бухгалтерський облік основних засобів у ДП «Словечанський лісгосп» організовано відповідно до Наказу про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику, затвердженого начальником управління, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інших чинних нормативних документів.

Визнання, оцінка та облік основних засобів здійснюється відповідно до НПК(С)БО 7 «Основні засоби». Одиницею обліку основних засобів на підприємстві виступає окремий об'єкт основних засобів. Групування основних засобів в аналітичного обліку здійснюється згідно з вимогами Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку № 291 [61].

Основні засоби надходять ДП «Словечанський лісгосп» від поставальників чи інших осіб за плату або безкоштовно; можуть бути внесеними заеновниками як внески до статутного капіталу; оприбутковані як залишки при інвентаризації тощо.

Вибувати з досліджуваного підприємства основні засоби можуть при їх частковій або повній ліквідації; безоплатній передачі, в результаті продажу, нестач при інвентаризації. Операції з надходження об'єктів основних засобів на підприємство або їх ліквідацію здійснює призначена директором ДП «Словечанський лісгосп» комісія.

Облік основних засобів ведуть окремо по кожному інвентарному об'єкту. Аналітичний облік основних засобів ведуть в інвентарних картках обліку основних засобів. Картку відкривають окремо на кожний об'єкт. При невеликій кількості об'єктів основних засобів, здійснюється запис в інвентарній книзі, із зазначенням необхідної інформації про основних засобах з їхньої видам і місцях надходження.

Інвентарні картки чи інвентарна книга, заповнюються виходячи з актів (накладних) приймання-передачі основних засобів, а на підставі даних технічних паспортів, інших документів на придбання, спорудження, дообладнання, пересування та списання об'єктів основних засобів.

Таблиця 2.8.

Перелік типових форм первинної облікової документації необоротних активів ДП «Словечанський лігосп»

Зміст господарської операції	Назва документу	Організаційно – розпорядчі документи, які є підставою для оформлення документу
Придбання основних засобів	Акт приймання – передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф. № ОЗ-1)	Договір, накладна, рахунок – фактура, технічна документація на об'єкт
Вибуття основних засобів: - продаж основних засобів - ліквідація основних засобів	Акт приймання – передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф. № ОЗ-1) Акт на списання основних засобів, (ф. № ОЗ-3) (Додаток Д) Акт на списання транспортних засобів (ф. № ОЗ-4)	Наказ на реалізацію, договір, накладна, рахунок – фактура Наказ про ліквідацію основних засобів
Ремонт основних засобів	Акт приймання – здавання відремонтованих, реконструйованих, модернізованих об'єктів (ф. № ОЗ-2)	Лист – заявка на виконання ремонтних робіт, договір підряду, відомість виявлених дефектів, наказ
Нарахування амортизації основних засобів	Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств) (ф. № ОЗ-14); (Додаток Е) Розрахунок амортизації по автотранспорту (ф. № ОЗ-16)	Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755 – УІВР (із змінами і доповненнями). ПЦС/БО 7 «Основні засоби»

При надходженні об'єктів основних засобів у ДП «Словечанський лігосп»

комісія оформлює акт приймання - передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф. № ОЗ-1).

Якщо надходить на підприємство господарський інвентар, який відносяться до складу основних засобів, або обладнання, і вони мають однакову вартість, є одного типу, приймає їх на свою матеріальну відповідальність одна особа, у цьому випадку складається акт на всю групу таких об'єктів.

Якщо об'єкт основних засобів добудовувався чи дообладнувався, був виготовлений шляхом капітальних вкладень, тоді на підприємстві складається акт приймання передачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (ф. № 03-2).

Бухгалтерія відповідно до складених актів відкриває інвентарну картку (ф. № 03-6), присвоює основним засобам інвентарний номер, після чого така картка набуває статусу реєстра аналітичного обліку об'єктів основних засобів. Технічна документація по об'єктах передається у відділ головного інженера ДП «Словечанський лісгосп». Інвентарні картки реєструються в інвентарному описі (ф. № 03-7) за класифікаційними групами (видами) об'єктів основних засобів та місцями експлуатації (ф. № 03-9).

При безоплатній передачі або продажі основних засобів, складають акт ф. № 03-1. Демонтаж об'єкту оформлюють актом ф. № 03-3.

При реалізації основних засобів також формується товарно - транспортна накладна або рахунок - фактура, в якій вказують первісну (відновлювальну) вартість основного засобу, нарахований знос, відпускну ціну, податок на додану вартість тощо.

Списання об'єктів основних засобів на досліджуваному підприємстві за різних причин комісія оформлює актом ф. № 03-3.

Підсумкові дані інвентарних карток за поточний місяць переносять у картку обліку руху основних засобів ф. № 03-8 для отримання зведених даних про наявність і рух основних засобів за класифікаційними ознаками основних засобів.

Отже, відповідним чином організоване документальне оформлення господарських операцій з основними засобами підприємства дає можливість управлінському персоналу своєчасно отримувати необхідну інформацію щодо їх руху та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Застосування первинних документів, як відомо, регулює Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який не встановлює

якихось особливих вимог, він називає тільки ті реквізити, які обов'язково мають бути в них [54].

Але проведені дослідження показали, що порядок обліку основних засобів змінювався декілька разів, і то кардинально, а типові форми первинних документів тривалий час залишалися незмінними.

Тому, документальне оформлення операцій з основними засобами може здійснюватись як на бланках типових форм, так і на бланках, розроблених самим підприємством. Вирішити цю проблему можна по-різному.

Вибір варіанта в цьому випадку залежить від кількості показників, яким немає місця, а ця кількість, у свою чергу, залежить не лише від вимог законодавства, а й від того, яка увага приділяється на підприємстві управлінському обліку, оскільки інформаційні потреби керівників підприємства можуть бути набагато ширшими за вимоги законодавства.

Однак, форми первинного обліку, розроблені підприємством самостійно, обов'язково мають бути зазначені в Наказі про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику на ДП «Словечанський лісгосп».

Регістри бухгалтерського обліку, зокрема щодо відображення основних засобів, затверджені Методичними рекомендаціями по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку від 29.12.2000 № 356 [57].

Згідно зазначених Методичних рекомендацій проголошено, що аналітичні дані в облікових регістрах повинні узгоджуватись з даними синтетичного обліку на останнє число звітного місяця. Облік основних засобів підприємства відображається в Розділі I Журналу 8 за кредитом рахунку 10 «Основні засоби».

В процесі дослідження виявлено, що підприємство все ще використовує деякі застарілі типові форми з обліку основних засобів. Однак, дана проблема є загальнодержавною. Як зазначає Діба В.М. – «практика бухгалтерського обліку свідчить про те, що із введенням національних стандартів значна частина реквізитів первинних документів з обліку основних засобів, а також регістрів аналітичного

обліку втратили своє значення та не використовуються в обліку з іншого боку – відсутні такі обов'язкові реквізити передбачені П(С)БО 7, як: корисний термін експлуатації, прийнятий обліковою політикою підприємства, метод нарахування амортизації за відповідним об'єктом основних засобів та місячна норма амортизації, ліквідаційна вартість, переоцінка (дооцінка, уцінка) об'єкта тощо»

[21].

У зв'язку з цим вважаємо доцільним до основних форм з первинного обліку основних засобів внести певні зміни, які нададуть їм більшої практичності використання у сучасних умовах.

2.3. Синтетичний і аналітичний облік основних засобів та їх відображення у звітності

Для цілей бухгалтерського обліку ДП «Словечанський лісгосп» основні засоби поділяються на такі групи: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель, будинки, споруди та передавальні пристрої, машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади та інвентар.

Для обліку основних засобів у плані рахунків передбачено рахунок 10 «Основні засоби».

Основні засоби, які мають специфічні особливості і не підпадають під жодну з вищенаведених груп, відображаються в обліку на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

До них відносяться бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди, природні ресурси, інвентарна тара, предмети прокату, інші необоротні матеріальні активи.

На рис. 2.5 наведено зміст записів за дебетом і кредитом рахунка 10 «Основні засоби» ДП «Словечанський лісгосп»

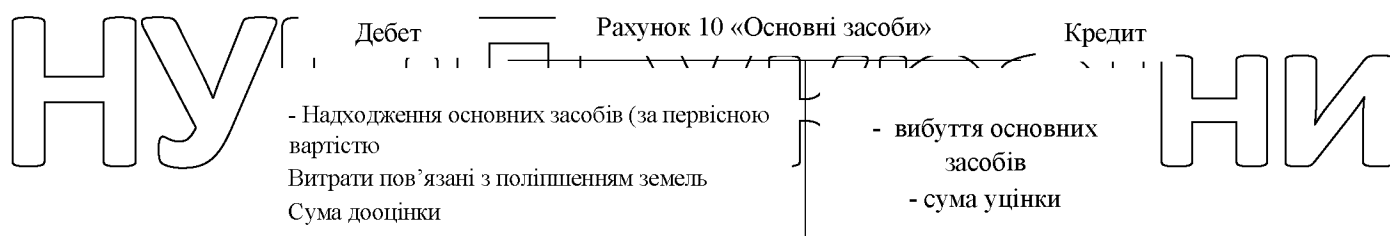

Рис. 2.5. Зміст господарських операцій, що відображається за рахунком 10 «Основні засоби»

Для накопичення інформації про амортизовану вартість основних засобів, що підлягають амортизації, передбачено у Плані рахунків рахунок 13 «Знос необоротних активів».

Придбання об'єктів основних засобів за плату ДП «Словечанський лісгосп», а також їхнє будівництво являють собою капітальні інвестиції підприємства, для обліку яких призначений рахунок 15 «Капітальні інвестиції». Рахунки цього класу активні (крім рахунку 13), балансові.

Формування первісної вартості основних засобів за шляхами надходження подано в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Порядок формування первісної вартості основних засобів

Шляхи надходження	Формування первісної вартості основних засобів
Одержання безоплатно	Відповідає справедливій вартості основних засобів враховуючи витрати, передбачені п. 8 НП(С)БО 7
Придбання	Складається з: сум, що сплачуються постачальнику, за вирахуванням непрямих податків; сум ввізного мита; транспортно-заготівельних витрат; інших витрат, пов'язаних із купівлею основних засобів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для застосування у відповідних цілях.
Переведення з оборотних активів	Відповідає собівартості, що формується відповідно до НП(С)БО 9 та НП(С)БО 16

Внесення до статутного капіталу	Відповідає погодженій із засновниками (учасниками) справедливій вартості основних засобів з урахуванням витрат, передбачених п. 8 НП(С)БО 7
Отримання в результаті обміну на подібні основні засоби	Дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта більше ніж його справедлива вартість, то первісною вартістю об'єкта основних засобів одержаного в обмін на подібний об'єкт, є справедлива вартість переданого об'єкта з включенням різниці до витрат звітного періоду
В результаті обміну на неподібні основні засоби	Відповідає справедливій вартості переданого немонетарного активу, що збільшена (зменшена) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана іншому підприємству під час обміну

Первісну оцінку об'єктів основних засобів на підприємстві здійснюють по собівартості придбання. Первісна вартість окремих об'єктів ОЗ формується на рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

Сума податку на додану вартість не входить в неї. Після закінчення формування первісної вартості і введення об'єкта ОЗ в експлуатацію його подальший облік ведеться на відповідному субрахунку рахунку 10 «Основні засоби». Узагальнення по формуванню первісної вартості відображено у журналі-ордері № 12 по рахунку 15.

Основні засоби відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності за справедливою вартістю. Кореспонденція рахунків по обліку надходження основних засобів наведена в таблиці 2.10.

У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

Сума дооцінки основних засобів включається до складу додаткового капіталу, а сума уцінки – до складу витрат, крім випадків, коли дооцінюються раніше уцінені об'єкти і навпаки.

Таблиця 2.10.

Облік надходження основних засобів

Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
Оприбутковані основні засоби, що внесені засновниками	10	46
Придбані основні засоби	15	63
Послуги, пов'язані з придбанням основних засобів	15	685
ПДВ на послуги, пов'язані із придбанням основних засобів	641	685
Витрати, понесені при виконанні проектних і інших робіт	15	63
Витрат на спорудження і виготовлення основних засобів	15	23,65,66, 20
Погашено заборгованість за основні засоби	63	30,31
Безкоштовно надходження основних засобів	10, 11	424
Отримано основні засоби в обмін на готову продукцію товарів, послуг	15	701,702 703
Оприбутковано основні засоби	10, 11	15
Оприбутковано основні засобів раніше не включені до балансу підприємства	10, 11	746
Переведено до складу основних засобів МПП	10, 13	113
Переміщено основні засоби від одного МВО до іншої	10, 11	10,11

Аналітичний облік основних засобів на ДП «Словечанський лісгосп» ведеться за інвентарними об'єктами. Якщо один об'єкт основних засобів складається з окремих частин, які мають різний строк корисної експлуатації, то в бухгалтерському обліку кожна з цих частин може визнаватись як окремий об'єкт основних засобів. Кожному інвентарному об'єкту присвоюється інвентарний номер, який наноситься на об'єкт і вказується в первинних документах та реєстрах з обліку основних засобів.

Аналітичний облік ведеться також за видами основних засобів, місцями їх використання, матеріально-відповідальними особами.

Інші господарські операції з основними засобами наведено у табл.2.11.

Об'єкти основних засобів вилючаються із активів (тобто списуються з балансу) в разі їх вибуття внаслідок продажу, чи безоплатного передавання чи невідповідності критеріям їх визнання таких активів.

Фінансовий результат при вибутті об'єктів основних засобів визначається як різниця між доходом при вибутті основних засобів (за вирахування таких непрямих податків і витрат, що пов'язані із вибуттям основних засобів) і їхньою залишковою вартістю

Сума залишкової вартості об'єкта, яка перевищує суму доходу (виручки) від його реалізації, відображається за дебетом рахунку 79 «Фінансовий результат», Основні засоби, які непридатні до роботи через знос або старіння, то підлягають списанню [37].

Для списання із балансу основних засобів також створюється постійно діюча комісія в складі: заступника керівника (чи голови комісії), головного бухгалтера чи його заступника, чи завгоспа та інших осіб.

У актах на списання зазначають основні дані, які характеризують об'єкт: це рік виготовлення або побудови, це дата надходження, період (або час) введення у експлуатацію, якщо первісна вартість чи об'єкта (для переоцінених це відновна), сума нарахованого зносу по даним обліку, та кількість проведених ремонтів та т.д.

Докладно висвітлюють також причини списання об'єкта основних засобів, його стан основних частин, деталей, вузлів. Якщо списують автотранспортні засоби то зазначають, крім, пробігу автомобіля та подається технічна характеристика основних агрегатів та деталей, можливість їхнього дальшого використання.

В разі списання із балансу основних засобів, які вибули унаслідок аварій, то до акту про списання слід додати копії акту про аварію, та також пояснюються їхні причини та зазначаються заходи, що ужиті до винних осіб [64].

Складені постійно діючою комісією акти щодо списання основних засобів, які затверджує керівник установи або його заступник.

В разі часткової ліквідації об'єктів основних засобів то його первісна (переоцінена) вартість та знос зменшуються згідно на суму первісної (чи переоціненої) вартості і зносу ліквідованої частини об'єкта.

Непридатні деталі машин, повністю непридатні машини та інші предмети інвентарю, отримані під час розбирання будівель і споруд, устаткування, обчислювальної техніки, списаних з балансу за непридатністю, якщо вони можуть бути використані як утиль, брухт, паливо і т. ін., рекомендується враховувати позасистемно.

При цьому в книзі позасистемного обліку зазначають інвентарний номер, балансову вартість списаних предметів, вартість предметів за цінами можливого використання, суму, отриману від реалізації утилю. Особа, якій доручено зберігання майна, списаного з балансу (комірник чи механік), розписується в акті про його приймання.

Після використання чи реалізації предметів, урахованих позасистемно, їх списують у встановленому порядку. В разі знищення списаних основних засобів складається потрібний акт. Безоплатне передавання основних засобів повинно здійснюватись аналогічно їхній реалізації.

Процедура реєстрації основних засобів в обліку передбачає перенесення інформації даних синтетичного обліку в журнал 4 та відомості та на основі нього формування Головної книги, яка в подальшому слугує для складання звітності.

Підприємство ДП «Словечанський лісгосп» складає всі форми звітності. У магістерській роботі використовувалася звітність за 2020, 2021 та 2022 роки.

Інформація про основні засоби відображається у 1 розділі Балансу «Необоротні активи» рядках 1010-1012 та у формі 5 «Примітки до річної фінансової звітності» у 2 розділі.

У рядку 1011 відображається первісна вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів.

У рядку 1012 сума їх зносу.

У рядку 1010 відображається залишкова вартість основних засобів, яка визначається, як різниця між рядком 1011 та 1012.

Рядок 1005 «Незавершені капітальні інвестиції» теж має безпосереднє відношення до основних засобів. У ньому відображається вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів), виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів основних засобів.

У Примітках до фінансової звітності наводиться інформація щодо кожної групи основних засобів.

Також інформація про основні засоби відображається у статистичній звітності (ф. № 1-П) «Звіт про основні показники діяльності підприємства», ф. 11-03 «Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)», ф. № 1-інвестиції «Звіт про інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)», ф. № 2-інвестиції «Звіт про капітальні інвестиції».

2.4. Удосконалення обліку основних засобів з використанням прикладних програмних рішень

Основні засоби відіграють важливу роль у господарській діяльності підприємства, від їх ефективного та правильного обліку і використання залежить фінансовий результат роботи компанії. Облік основних засобів за допомогою новітніх інформаційних технологій значно покращує ефективність роботи бухгалтера, аналітика та управлінця на підприємстві, а запровадження на нормативному рівні електронного підпису на документах відкриває можливість електронної передачі звітності до державних контролюючих органів.

Однак, одним з найважливіших моментів обліку є відстеження змін у законодавстві, розуміти правила за якими певні активи відносять до основних засобів, вчасно впроваджувати зміни на підприємстві.

Ділянка обліку власного капіталу є трудомісткою для великих підприємств, зокрема і лісової галузі. Ефективного результату можна досягти, використовуючи сучасні інформаційні системи і технології обліку. Використання комп'ютерних облікових програм дозволяє підвищити оперативність ведення обліку власного капіталу, збільшити рівень його деталізації, посилити контроль за достовірністю та правильністю облікової інформації на всіх етапах її обробки. З іншого боку, комп'ютеризація ведення обліку, а саме, власного капіталу та основних засобів, дає змогу зменшити трудомісткість виконання окремих операцій, усунути дублювання інформації, звільнити бухгалтера від рутинної розрахункової роботи [2].

Відомо, що однією з головних переваг автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві є її необмеженість у сфері аналітичного обліку, яка забезпечується за рахунок можливості автоматичної обробки та зберігання інформації усіх звітних періодів у єдиній інформаційній базі даних. Ця перевага полягає в можливості отримання аналітичної інформації в будь-якому розрізі з необхідним ступенем узагальнення за будь-який проміжок часу, протягом якого накопичуються облікові дані.

Більшість підприємств лісової галузі застосовують стандартні прикладні програмні рішення (ППР), такі, як «1С: Бухгалтерія», «М.Е.Дос», «BAS» тощо, але із-за особливостей виробничого процесу конкретні суб'єкти господарювання змушені замовляти автоматизацію окремих облікових задач, що не реалізовані в зазначених програмних комплексах. Однією з важливих передумов впровадження ППР є належний рівень комп'ютеризації на підприємстві і наявність комп'ютерних мереж. Тому, їх об'єктивна оцінка є першочерговим заходом при впровадженні програмного продукту.

Застосування комп'ютерів, дозволяють ефективно задовольнити три наведені вимоги.

Перша вимога – можливість здійснення широкого розподілу праці – виконується завдяки тому, що сучасні програмно-апаратні комп'ютерні системи, як

правило, побудовані на принципах розподіленої обробки даних. Саме завдяки програмно реалізованому механізму, що дозволяє працювати з однією базою даних кільком користувачам, з'явилась можливість одночасно працювати з одним обліковим регістром не одному, а кільком бухгалтерам.

Застосування комп'ютерів дозволяє ефективно вирішити проблему аналітичного обліку. Якщо при застосуванні паперових форм обліку збільшення рівнів деталізації аналітичного обліку та переліку об'єктів аналітики вимагає збільшення кількості облікових працівників, то при застосуванні обчислювальної

техніки є можливість вести аналітичний облік з будь-яким рівнем деталізації та б) широкою номенклатурою аналітичних об'єктів. Тут поєднані в одному робочому процесі реєстрація операцій в хронологічному і систематичному порядку в розрізі синтетичних та аналітичних рахунків, що раніше здійснювалась окремо. При цьому контроль за відповідністю даних аналітичного і синтетичного обліку забезпечений

автоматично, а при ручному веденні обліку записи на синтетичних і аналітичних рахунках здійснюються, як правило, в послідовно-накопичувальному порядку, до того ж зі значним розривом у часі. Саме тому на підприємствах сальдо по синтетичних рахунках часто не збігається з сальдо по аналітичних рахунках.

Наприклад, залишок по рахунку 01 «Основні засоби» може не співпадати з сумою залишків по картках основних засобів, що знаходяться на балансі. При застосуванні комп'ютерів сальдо синтетичного рахунку завжди обчислюється як сума залишків по аналітичних рахунках, що його складають. Крім того, останні версії окремих програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку («1С:Бухгалтерия

8.2») забезпечують можливості для ведення настільки різноманітного та складного аналітичного обліку, який фактично неможливий при паперових формах обліку.

Варто зауважити, що якість процесу автоматизації також залежить і від методологічних засад та облікової політики, наявно перетворюється на визначальний чинник ефективного використання власного капіталу та основних засобів, а ступінь раціональності облікового процесу набуває першочергового

значення у контексті забезпечення успішного розвитку підприємства. Оскільки бухгалтерський облік, будучи орієнтованим на практику, і сам формується під тиском практичних потреб, то «годовне завдання бухгалтера не у тому, щоб реєструвати факти та перебирати символи, а у тому, щоб вирішувати задачі, що виникають у процесі господарської діяльності» [1].

ДП «Словечанський лісгосп» для ведення бухгалтерського обліку використовує програмне забезпечення «1С:Бухгалтерія». У 2013 році на замовлення ПАТ даний програмний продукт був удосконалений з урахуванням специфіки ведення обліку лісівничої галузі. На підприємстві розроблене положення «Розширена аналітика обліку витрат (РАОВ)», яке забезпечує контроль правильності ведення документообігу в розрізі користувачів і видів витрат. Даний контроль дозволяє виключити помилки користувачів до та після проведення документу «Розрахунок собівартості».

Слід виокремити також проблему дооцінки (уцінки) капіталу, оскільки проведення переоцінки активів є непростим і багаторівневим процесом, складність якого полягає в погребі досить трудомістких розрахунків на усіх етапах його здійснення: від обґрунтованості прийнятого рішення про проведення переоцінки до визначення її кінцевих результатів. Важливим моментом є автоматизація розрахунків переоцінки, яку можна здійснити, використовуючи навіть програму Microsoft EXCEL. Отже, застосування сучасних інформаційних технологій в обліку на підприємствах хлібопекарської галузі сприятиме своєчасному та якісному прийняттю управлінських рішень завдяки швидкому обробленню інформації, зокрема, щодо формування та використання всіх складових власного капіталу

Висновки розділу 2

Базою для дослідження магістерської кваліфікаційної роботи виступає ДП «Словечанський лісгосп», основною діяльністю є :

❖ Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві

❖ Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників

❖ Мисливство, відновлювання тварин і надання пов'язаних з ним послуг.

❖ Лізоагостівлі та інше

Задля ефективного використання основних засобів, забезпечення контролю за проведенням витрат на їх придбання, створення власними силами, правильності нарахування амортизації тощо, підприємству необхідно мати достовірну інформацію про ці об'єкти бухгалтерського обліку. Таку інформацію отримують за допомогою первинних документів використовуваних для відображення господарських операцій в обліковій системі підприємства, що регулюється Наказом про організацію обліку та облікову політику на ДП «Словечанський лісгосп».

Тому керівництву ДП «Словечанський лісгосп» нами запропоновано здійснити ряд заходів щодо удосконалення облікової політики та підвищення кваліфікації облікових працівників.

Успішне ведення бухгалтерського обліку на підприємстві великою мірою залежить від вдало вибраної форми обліку та належної організації роботи бухгалтерії. Ефективне використання всіх видів ресурсів ДП «Словечанський лісгосп», запобігання їх втратам та попередження невиробничих витрат безпосередньо пов'язано з проблемою підвищення рівня синтетичного та аналітичного обліку основних засобів.

Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби поділяють на групи: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будинки, споруди та передавальні пристрої, машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади та інвентар.

Як показало вивчення стану системи організації бухгалтерського обліку та звітності ДП «Словечанський лісгосп» вона побудована на принципах безперервності, послідовності, повноти висвітлення, нарахування, автономності, історичної собівартості та єдиного грошового вимірника.

За допомогою фінансової звітності можна отримати комплексну оцінку діяльності суб'єкта господарювання, визначити його економічний потенціал, зокрема величину основних засобів на звітний період та оцінити перспективи розвитку.

Основні засоби підприємства у фінансовій звітності відображаються у Балансі (Звіті про фінансовий стан) та Примітках до річної фінансової звітності. Вплив основних засобів, а саме: витрати на ремонт, модернізацію, добудову, нарахування амортизації тощо на формування об'єкта оподаткування визначається у III розділі ПКУ для формування бази оподаткування податком на прибуток.

На основі здійсненого аналізу можна зробити висновок, що в ДП «Словечанський лісгосп» за 2021-2022 рр. намітився тренд до зростання виробництва з одночасним покращенням показників ліквідності та платоспроможності. Дана тенденція свідчить про ефективне використання всіх ресурсів підприємства, які після виробничого циклу приносять економічні вигоди для підприємства.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

3.1. Методичні прийоми та організація аналізу ефективності управління основними засобами

Комплексне оцінювання ефективності використання основних засобів на підприємстві є складним процесом, який потребує виявлення важливих показників такої оцінки та розроблення відповідних моделей розрахунку їх кількісних значень, що відображають їх зміст.

Методика такого аналізу дозволяє всебічно оцінити та дослідити роль залучення основних засобів у виробництво, тому доцільно проводити його за трьома напрямками: аналіз забезпеченості, аналіз наявності і руху та аналіз ефективності використання необоротних активів (рис. 3.1).

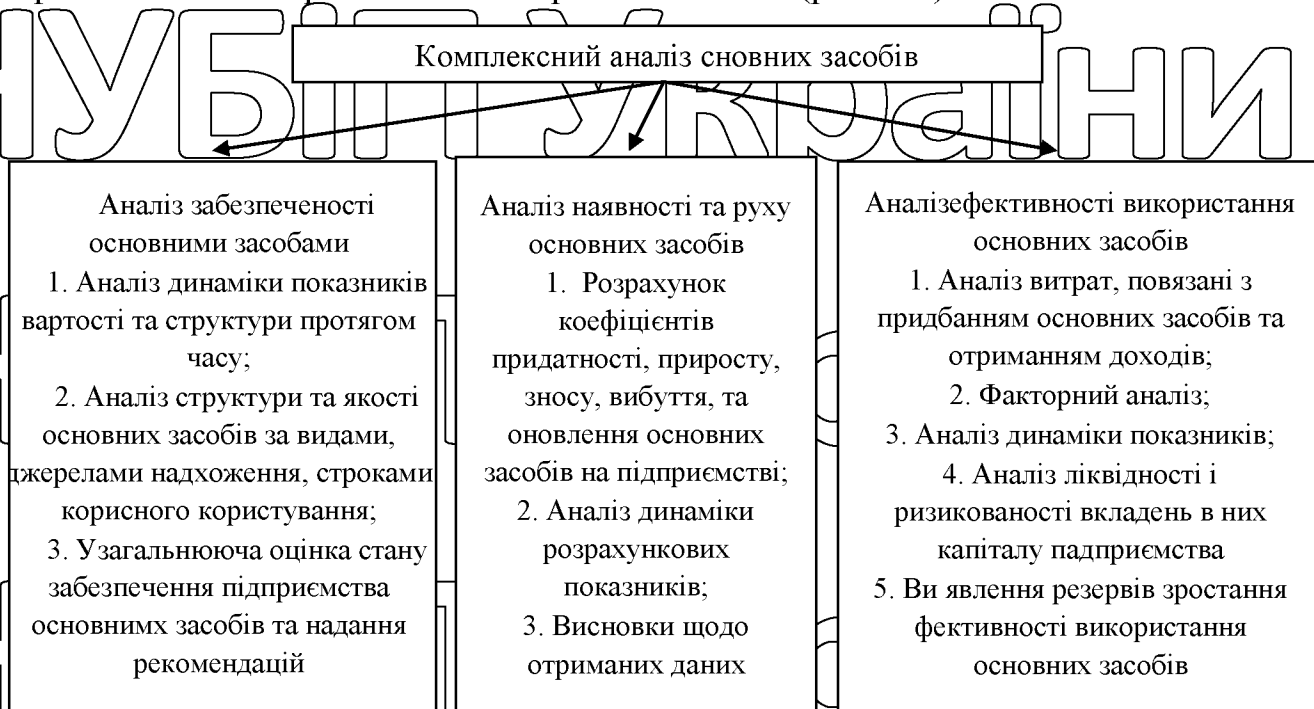

Рис. 3.1. Схема комплексного аналізу основних засобів підприємства

Для аналізу використання основних засобів розробляють систему економічних показників, що характеризують статичну (стан) і динамічну (рух) активів. Особливе значення для аналізу мають показники ефективності використання основних засобів, що відображають рівень їх впливу на фінансовий стан і фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання [19].

Детальніше показники, що використовуються при аналізі використання основних засобів будуть описані нами нижче.

Враховуючи вищесказане, вважаємо основними етапами аналізу основних засобів наступні:

- частку основних засобів у майні підприємства;
- обсяг та динаміку основних засобів;
- структуру основних засобів, наявних на підприємстві;
- ефективність основних засобів; - вплив факторів на ефективність використання основних засобів;

- резерви збільшення обсягів виробництва за рахунок використання основних засобів

Розглянемо показники, що визначають результати і витрати в процесі оцінки ефективності використання основних засобів підприємства. До таких показників належать:

- 1) загальна сума основних засобів (основного капіталу) підприємства;
- 2) сума чистих основних засобів (загальна сума власного основного капіталу) підприємства;
- 3) сума операційних основних засобів (сума операційного основного капіталу) підприємства.

До основних результатів господарської діяльності підприємства, що забезпечується функціонуванням його основних засобів, віднесено: суму доходу від реалізації продукції і робіт; суму чистого прибутку від діяльності; суму операційного прибутку. Загальна система показників результату та витрат ресурсів,

що пропонується до використання при оцінці ефективності використання основних засобів підприємства наведена в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Показники, що застосовуються при оцінці ефективності управління основними засобами підприємства

Показники оцінки результатів	Показники оцінки витрат ресурсів
<i>I. Для оцінки ефективності формування основних засобів</i>	
1. Загальна сума сформованих основних засобів (загальна сума основного капіталу)	1. Загальна сума витрат, пов'язаних із залученням основного капіталу з різних джерел
2. Сума формованих чистих основних засобів (сума власного основного капіталу)	2. Загальна сума витрат, пов'язаних із залученням власного основного капіталу з різних джерел
3. Сума сформованих операційних основних засобів (сума операційного основного капіталу)	3. Загальна сума витрат, пов'язаних із залученням операційного основного капіталу з різних джерел
<i>II. Для оцінки ефективності використання сформованих основних засобів</i>	
1. Сума доходу від реалізації робіт, товарів і послуг (обсяг товарообороту)	1. Загальна сума сформованих необоротних активів (загальна сума основного капіталу)
2. Сума чистого прибутку від здійснення господарської діяльності	2. Сума формованих чистих основних засобів (сума власного основного капіталу)
3. Сума операційного прибутку (прибутку від здійснення операційної діяльності)	3. Сума сформованих операційних основних засобів (сума операційного основного капіталу)

Підвищення ефективності використання основних засобів, що належать суб'єктам підприємницької діяльності, є одним з важливих питань у ринкових умовах господарювання. Від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства, конкурентоспроможність його продукції на ринку.

Безпосередня побудова системи показників оцінки ефективності використання основних засобів підприємства має базуватися на відповідних методологічних підходах. Оскільки без якісної підготовки та формування програми проведення аналізу ефективності використання основних засобів неможливим є ефективне його проведення, то спробуємо ознайомитися з основними його етапами.

Аналізуючи основні засоби, треба брати до уваги те, що збільшення обсягу продукції, яка виробляється, залежить від частки в цих активах нових, досконаліших засобів праці.

Для формування методики економічного аналізу основних засобів, доцільно застосувати системний підхід.

З урахуванням цієї вимоги складається програма аналітичної роботи, а саме:

- виявлення завдання на проведення аналізу основних засобів ДП «Словечанський лісгосп»;

- виявлення і погодження мети і завдань, строків виконання, визначення кола фахівців, що беруть участь у проведенні аналізу основних засобів тощо;

- отримання оцінки ситуації, що склалася з основними засобами, вивчення причинно-наслідкових зв'язків процесів і явищ, які характеризують стан основних засобів ступеня і напрямків впливу чинників внутрішнього й зовнішнього середовища на основні засоби, оцінка ефективності використання основних засобів, рівень забезпеченості основними засобами;

- з'ясування умов, що сприяють позитивному впливу на результати роботи основних засобів;

- визначення умов, які негативно впливають на результати роботи основних засобів; пошук варіантів рішень, які забезпечують поліпшення стану основних засобів та підвищення ефективності їх функціонування;

- підготовка пропозицій для покращення стану основних засобів підприємства й подання їх керівництву.

Основними завданнями аналізу основних засобів ДП «Словечанський лісгосп» є:

- виявлення рівня забезпеченості основними засобами підприємства і його структурних підрозділів;

- відповідність величини, складу і технічного стану основних засобів потребам в них;

- своєчасність оновлення основних засобів на підприємстві; - ступінь використання основних засобів і факторів, що впливають на її рівень; - стан та структура невиробничих основних засобів.

Виходячи із сформульованих завдань, потрібно обрати методи проведення економічного аналізу основних засобів.

Дослідження наукових аналітичних підходів дозволило виділити для аналізу основних засобів ДП «Словечанський цегосп» найбільш ефективні методи: горизонтальний та вертикальний аналіз, структуру та динаміку руху основних засобів, коефіцієнтний аналіз. Для поглибленого вивчення питання основних

засобів необхідно проаналізувати значення основних показників, що характеризують стан та рух основних засобів підприємства.

Визначальною особливістю загальнонаукових прийомів є їх універсальність.

Вони включені до тканини наукового пізнання у всіх його сферах. Серед загальнонаукових прийомів економічного аналізу, є спостереження, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія та порівняння, логічне рішення і експеримент, узагальнення і обмеження, абстрагування, перехід від абстрактного до конкретного, моделювання.

3.2. Аналіз динаміки, складу, руху, структури та технічного стану основних засобів

Аналіз динаміки основних засобів передбачає оцінювання зміни загальної вартості основних засобів, визначення темпів їх зростання (приросту), що дає змогу оцінити тенденції зміни виробничого потенціалу підприємства, виявити причини, які їх зумовили.

Отримані на цьому етапі аналізу значення темпів зростання (приросту) загального обсягу основних засобів порівнюють з темпами зростання (приросту) обсягу виробленої (реалізованої) продукції.

На наступному етапі аналізують склад і структуру основних засобів, виявляють тенденції структурних змін. Це дає змогу виявити видову та натурально-речову структуру основних засобів, що є в розпорядженні підприємства; оцінити зміни, що відбуваються в структурі, та їх наслідки для підприємства.

Для вертикального аналізу важливе значення має поділ виробничих основних засобів основного виду діяльності на їх активну і пасивну частини. Активна частина безпосередньо бере участь у перетворенні матеріальних ресурсів у готовий продукт, а пасивна - створює необхідні умови для його здійснення (будинки, споруди, передавальні пристрої тощо).

Позитивним за результатами аналізу варто вважати збільшення частки активної частини основних засобів порівняно з часткою пасивної частини; перевищення темпів зростання активної частини основних засобів над темпами зростання пасивної.

Узагальнюючим показником забезпечення підприємства виробничими основними засобами є фондоозореність праці, який розраховують як відношення середньої вартості виробничих основних засобів до середньооблікової кількості штатних працівників підприємства за аналізований період.

Для оцінки складу, руху та динаміки основних засобів використовуємо дані таблиці 3.2.

На основі проведеного аналізу видно, що протягом досліджуваного періоду загальна вартість необоротних активів та основних засобів на ДП «Словечанський лісгосп» значно зросла. Так, у 2021 р. порівняно з 2020 р. їх вартість збільшилася на 2631 тис. грн. (або 15,42%), а у 2022 р. У порівнянні до 2021 р. Вартість збільшилася на 3781 тис грн. В загальному, матеріально-технічна забезпеченість діяльності підприємства є достатньою. В структурі необоротних матеріальних активів підприємства у 2022 р. найбільшу питому вагу займають основні засоби 100 відсотки, що підтверджує специфіку діяльності підприємства.

НУВБІП УКРАЇНИ

Наявність, рух і динаміка основних засобів ДП «Словечанський лігосп», тис. грн

№	Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення		Відхилення	
					2021 рю від 2020		2022 р. від 2021 р	
					+/-	%	+/-	%
1.	Необоротні активи	17063	19694	23475	2631	115,42	3781	119,2
2.	в т.ч. нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-	-
	первісна вартість	26	26	26	0	100	0	100
	накопичена амортизація	26	26	26	0	100	0	100
3.	Основні засоби							
	в т.ч. залишкова вартість	17063	19694	23475	2631	115,42	3781	119,2
	первісна вартість	46536	54412	65202	7876	116,92	10790	119,83
	знос	29473	34718	41727	5245	117,8	7009	120,19

Виробничі можливості ДП «Словечанський лігосп» характеризує структура активної і пасивної частки основних засобів. До активної частини відносяться технічні прилади, обладнання, сільськогосподарська техніка; до пасивної частки відносяться будинки, споруди, а також транспортна інфраструктура.

Зростання питомої ваги активної частини є позитивним явищем, яке веде до нарощування виробничої потужності і створює передумови підвищення інтенсивності виробництва. В таблиці 3.3 наведено склад та структуру основних засобів ДП «Словечанський лігосп».

Ріст основних засобів відбувся за рахунок збільшення оприбуткованих будівель та споруд на суму 3929 тис. грн, у відсотках це становить 32,76%, збільшення машин та обладнання відбулося на 39,02 процентних пунктів, транспортних засобів на 46,39%, та інших основних засобів на 42,63 відсотка.

На підприємстві до активної частини відносяться машини та обладнання. Усі інші основні засоби в товаристві складають пасивну частку.

НУВБІП УКРАЇНИ

Склад та структура основних засобів ДП «Словечанський лісгосп», 2020-2022 рр.

Назва показника	2020 р.		2022 р.		2022 р. до 2020 р.	
	Сума, тис. грн	Частка, %	Сума тис. грн,	Частка, %	абсолютне відхилення, тис. грн	відносне відхилення, %
Основні засоби всього	46536	100	65202	100	18666	140,11
Будівлі та споруди	11995	25,76	15924	24,43	3929	132,76
Машини та обладнання	14198	30,51	19738	30,27	5540	139,02
Транспортні засоби	13960	29,99	20436	31,34	6476	146,39
Інші	6383	13,72	9104	13,96	2721	142,63

Про співвідношення активної та пасивної частки основних засобів в ДП «Словечанський лісгосп» можна зробити висновок з нижченаведених даних (табл.

3.4).

Аналіз питомої ваги активної та пасивної частки основних засобів ДП «Словечанський лісгосп», 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік		2022 рік		Відхилення (+,-)	
	сума, тис. грн	У %	сума, тис. грн	у %	сума, тис. грн	у %
Виробничі основні засоби всього, в т. ч.:	46536	100	65202	100	18666	140,11
пасивна частина	32338	69,49	45464	69,73	13126	140,59
активна частина	14198	30,51	19738	30,27	5540	139,02

За даними таблиці 3.3 бачимо тенденцію до значного збільшення пасивної частки над активною. За 2022 рік частина пасивних активів збільшилась на 13126 тис. грн, що становить +40,59 процентних пунктів.

При проведенні аналізу динаміки, складу і структури основних засобів необхідно:

1) визначити середньорічну вартість основних засобів і динаміку їх зміни за декілька років;

2) виявити причини збільшення вартості основних засобів;

3) зіставити термін зміни вартості основних засобів з динамікою зростання вартості продукції або обсягів виробництва в натуральному вираженні. Останній показник повинен мати вищі темпи зростання порівняно з вартістю основних засобів;

4) виявити тенденції щодо структурних змін в складі основних засобів активів. Причому до числа позитивних можна віднести: – значну питому вагу активної частини основних засобів порівняно з пасивною частиною; – підвищення темпів зростання активної частини основних засобів з темпами зростання пасивної частини.

Аналіз руху основних засобів характеризується здатність оновлення і запровадження сучасної техніки та вибуття застарілого, фізично та морально зношеного обладнання. Інтенсивність введення і вибуття основних засобів характеризують коефіцієнти оновлення та вибуття (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Аналіз руху основних засобів в ДП «Словечанський лісгосп», 2020 – 2022 рр.

Показники	Основні засоби			Відхилення 2022 р. Від 2020р.	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне	Відносне
Початкова вартість, тис грн	47423	46536	54412	6989	114,74
- залишок на початок року					
- надходження (придбання)	641	7924	11161	10520	1741,19
- вибуття	1528	48	371	-1157	24,28
- залишок на кінець року	46536	54412	65202	18666	140,11
- знос основних засобів на кінець року	29473	34718	41727	12254	141,58
Коефіцієнти : - росту	0,98	1,17	1,2	0,22	122,45
- вибуття	0,03	0,001	0,007	-0,023	23,33
- надходження	0,01	0,17	0,21	0,2	210
- зносу	0,62	0,75	0,77	0,15	124,19

Проведений аналіз є підставою для наступних висновків – зношуваність основних засобів поступово зростає. Так, у 2020 році сума зносу становила 29473 тис. грн, у 2022 році цей показник збільшився на 12254 тис. грн. Зі збільшення рівня зношуваності зростає тенденція до зменшення коефіцієнта придатності, що свідчить про потребу у фінансових вкладеннях, оновлення виробничих засобів, здійснення ремонту та модернізації.

Порівнюючи показники руху основних засобів за останні три роки, бачимо тенденцію до збільшення коефіцієнта росту – станом на 2022 рік цей показник збільшився порівняно з 2020 роком на 22,45%. Такі дані говорять про те, що підприємство швидко оновлює склад основних засобів через високий рівень фінансування. Дотримання умов збереження активів на підприємстві передбачає закріплення за ними матеріально-відповідальних осіб на відповідних ланках та структурних підрозділах.

3.3. Аналітична оцінка ефективності та інтенсивності управління основними засобами

В умовах ринкової економіки і конкуренції успішно функціонують ті виробники, які ефективно використовують свої ресурси, зокрема основні виробничі засоби. Від інтенсивності й ефективності використання основних засобів залежить дохідність капіталу і багато інших показників діяльності підприємства.

Визначаючи економічну ефективність використання основних засобів, використовують систему натуральних і вартісних показників, а також відповідності оцінки темпів зростання випуску продукції і темпів зростання обсягу основних засобів.

Для узагальнюючої характеристики ефективності й інтенсивності використання основних засобів застосовують такі показники: рентабельність

основних засобів; капіталовіддача основних засобів; капіталовіддача активної частини основних засобів; капіталомісткість.

Загальним показником ефективності використання основних виробничих засобів є виробництво товарної (валової) продукції з розрахунку на 1 грн. їх середньої вартості – капіталовіддача.

де $K = \frac{ТП}{ОЗ}$,
де ТП – обсяг товарної (валової) продукції; ОЗ – середня вартість основних засобів за період, що аналізується.

Для аналізу ефективності використання основних засобів використовується також показник капіталомісткості, який є оберненим показником до показника капіталовіддачі. Капіталовіддача показує, скільки в середньому (за вартістю) використовується на підприємстві основних виробничих засобів для виробництва продукції вартістю 1 гривню.

Часткові показники застосовуються для характеристики використання окремих видів обладнання та площ (наприклад, середній випуск продукції на одиницю обладнання, шт./змін; випуск продукції на 1 м² виробничої площі тощо).

У процесі дослідження вивчається динаміка перерахованих показників, проводиться порівняльний аналіз за різними напрямками, визначаються чинники зміни їх величини. Аналіз капіталовіддачі проводиться за двома напрямками: вивчення впливу чинників на зміну капіталовіддачі, вивчення впливу капіталовіддачі на обсяг виробництва.

На рівень капіталовіддачі впливають різні чинники, пов'язані як зі зміною обсягів продукції, так і з ефективністю використання основних виробничих засобів, зокрема їх активної частини. Важливо вибрати такі чинники, які:

1) прямо пов'язані з рівнем капіталовіддачі і характеризують її як з точки зору екстенсивного завантаження (завантаження за часом) знарядь праці, так і інтенсивності їх використання, а також з точки зору їх вартості, яка склалася на ринку;

2) набір чинників повинен містити параметри, які мають кількісну визначеність і можуть бути отримані з даних бухгалтерського обліку (або визначені на їх базі). Ефективність використання основних засобів наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Динаміка ефективності й використання основних засобів на ДП

«Словечанський лісгосп» за 2020 – 2022 рр.

Показник	2020 р.	2022 р.	Відхилення (+.-)	Звітний період у % до попереднього року
Чистий дохід, тис. грн	161863	217923	56060	134,63
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	17063	23475	6412	137,58
Чистий прибуток, тис. грн	615	4030	3415	655,28
Амортизація, тис. грн	34718	41727	7009	120,19
Середньооблікова чисельність працюючих, осіб	442	507	65	114,71
Капіталовіддача основних виробничих засобів, грн.	4,66	9,28	4,62	199,14
Капіталомісткість основних виробничих засобів, грн	0,11	0,11	0	100
Рентабельність основних виробничих засобів, %	27,74	5,83	-21,91	21,02
Амортизаціємісткість продукції, грн	0,21	0,19	-0,02	90,48
Капіталоозореність, грн	38,6	46,3	7,7	119,95
Чистий дохід на одного працівника, тис. грн	366,21	429,86	63,62	117,37

Аналіз ефективності використання основних засобів ДП «Словечанський лісгосп» свідчить, що основні їх показники у звітному році в порівнянні з базовим дещо покращилися. Зростання середньорічної вартості основних засобів на 6412 тис. грн. (+37,58%) та чистого доходу на 56060 тис. грн. (+34,63%) призвели до підвищення капіталовіддачі з 4,66 грн./грн. до 9,28 грн./грн., тобто на 99,14 відсотки. Капіталомісткість основних засобів залишилася, що свідчить про стабільну ефективність використання основних засобів

Визначимо вплив чинників на зміну капіталовіддачі основних засобів способом ланцюгових підстановок. Основними чинниками, які впливають на неї є середньорічна вартість основних виробничих засобів та чистий дохід.

Спочатку проведемо розрахунок умовного результативного показника, змінюючи спочатку кількісний чинник – вартість основних засобів, значення якісного чинника – чистий дохід, залишаючи на рівні базового періоду:

$$K_{ум} = 161863 / 23475 = 6,9$$

Розрахуємо вплив зміни факторних показників по ДП «Словечанський лісгосп»:

1) за рахунок збільшення середньорічної вартості основних засобів на 6412 тис. грн. капіталовіддача зменшилася на:

$$\Delta KOЗ - KУ - K0 = 6,9 - 4,66 = 2,24;$$

2) за рахунок збільшення вартості товарної продукції (чистого доходу) на 56060 тис. грн. капіталовіддача збільшилася на:

$$\Delta KЧД = K1 - K_{ум} = 9,28 - 6,9 = 2,38;$$

Перевіримо баланс відхилень:

$$K1 - K0 = \Delta KOЗ + \Delta KЧД = 2,24 + 2,38 = 4,62;$$

Визначимо вплив чинників на зміну рентабельності основних засобів способом ланцюгових підстановок. Основними чинниками, які впливають на неї є середньорічна вартість основних виробничих засобів та чистий прибуток.

Спочатку проведемо розрахунок умовного результативного показника, змінюючи спочатку кількісний чинник – вартість основних засобів, значення якісного чинника – чистий прибуток, залишаючи на рівні базового періоду:

$$K_{ум} = 615 / 23475 = 0,03;$$

Розрахуємо вплив зміни факторних показників по ДП «Словечанський лісгосп»:

3) за рахунок збільшення середньорічної вартості основних засобів на 6412 тис. грн. рівень їх рентабельності зменшиться на:

$$\Delta KOЗ = KУ - K0 = 0,03 - 27,74 = -27,71;$$

4) за рахунок збільшення величини чистого прибутку на 3415 тис. грн. рівень рентабельності основних засобів зменшився на:

$$\Delta KЧП = K1 - Kум = 5,83 - 0,03 = 5,8;$$

Перевіримо баланс відхилень:

$$K1 - K0 = \Delta KOЗ + \Delta KЧП = -27,71 + 5,8 = -21,91$$

Проаналізувавши узагальнюючі показники ефективності використання основних засобів, можна зробити висновок, що основні засоби використовуються ефективно. Для оцінки використання наявне обладнання/техніка порівнюють з встановленим, а встановлене - з працюючим, тому що не все наявне обладнання/техніка може бути встановлено і не все встановлене обладнання/техніка перебувають в експлуатації.

На завершення аналізу підраховують резерви збільшення випуску продукції і капіталовіддачі. Ними можуть бути введення в дію невстановленого обладнання/техніки, їх заміна і модернізація, скорочення простоїв, підвищення коефіцієнта змінності, інтенсивніше їх використання.

Отже, необхідно провести оптимізацію структури виробничого обладнання/техніки, яка передбачає ліквідацію проблемних місць шляхом: підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників, удосконалення технологічних процесів, застосування прогресивних форм виробництва і праці. Проте, потрібно враховувати і специфіку діяльності господарства, яке не повною мірою призначене для виробництва товарної продукції. Врахування можливих напрямів не лише сприятимуть підвищенню ефективності використання основних засобів, але й забезпечать успішність господарської діяльності підприємства.

Висновки розділу 3

Сучасна ринкова економіка вимагає чіткої, об'єктивної і своєчасної інформації про наявність, стан та ефективність використання основних засобів. Для

більшості вітчизняних підприємств рівень забезпеченості та ефективності використання основних засобів є низьким. Перш за все, це є результатом високого ступеня їх зношеності, а отже виникає необхідність у зміні або модернізації таких засобів виробництва.

Тому завданням керівництва будь-якого підприємства є проведення глибокого та ґрунтовного аналізу використання основних засобів, що впливатиме на прийняття раціональних управлінських рішень та забезпечить зростання ділової активності підприємства у довгостроковій перспективі.

На основі проведеного аналізу видно, що протягом досліджуваного періоду загальна вартість необоротних активів та основних засобів на ДП «Словечанський лісгосп» значно зросла. Так, у 2021 р. порівняно з 2020 р. їх вартість збільшилася на 2631 тис. грн. (або 15,42%), а у 2022 р. у порівнянні до 2021 р. вартість збільшилася на 3781 тис. грн. В загальному, матеріально-технічна забезпеченість діяльності підприємства є достатньою. В структурі необоротних матеріальних активів підприємства у 2022 р. найбільшу питому вагу займають основні засоби 100 відсотки, що підтверджує специфіку діяльності підприємства.

Ріст основних засобів відбувся за рахунок збільшення оприбуткованих будівель та споруд на суму 3929 тис. грн, у відсотках це становить 32,76%, збільшення машин та обладнання відбулося на 39,02 процентних пунктів, транспортних засобів на 46,39%, та інших основних засобів на 42,63 відсотка.

Проведений аналіз є підставою для наступних висновків – зношуваність основних засобів поступово зростає. Так, у 2020 році сума зносу становила 29473 тис. грн, у 2022 році цей показник збільшився на 12254 тис. грн. Зі збільшення рівня зношуваності зростає тенденція до зменшення коефіцієнта придатності, що свідчить про потребу у фінансових вкладеннях, оновлення виробничих засобів, здійснення ремонту та модернізації.

Аналіз ефективності використання основних засобів ДП «Словечанський лісгосп» свідчить, що основні їх показники у звітному році в порівнянні з базовим

дещо покращилися. Зростання середньорічної вартості основних засобів на 6412 тис. грн. (+37,58 %) та чистого доходу на 56060 тис. грн. (+34,63%) призвели до підвищення капіталовіддачі з 4,66 грн./грн. до 9,28 грн./грн., тобто на 99,14 відсотки. Капіталомісткість основних засобів залишилася, що свідчить про стабільну ефективність використання основних засобів

Вдосконалення програмних продуктів спрямованих для вирішення завдань аналізу та аудиту діяльності підприємств впродовж багатьох років проводилося головним чином шляхом кількісного нарощування можливостей розрахунку як можна ширшого круга фінансових коефіцієнтів та їх перевірки. При цьому практично не зачіпалася якісна сторона питання. У результаті були створені програми, що дозволяють розраховувати більше сотні фінансових коефіцієнтів. Проте, такі спеціалізовані програмні продукти здаються слабо адаптованими до вимог управління основними засобами.

Отже, необхідно провести оптимізацію структури виробничого обладнання/техніки, яка передбачає ліквідацію проблемних місць шляхом: підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників, удосконалення технологічних процесів; застосування прогресивних форм виробництва і праці. Такі напрями не лише сприятимуть підвищенню ефективності використання основних засобів, але й забезпечать успішність господарської діяльності підприємства загалом.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі виконано теоретичне узагальнення і розв'язання практичних аспектів організації обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства.

1. Одним із найважливіших факторів підвищення ефективності діяльності підприємства на сучасному етапі розвитку економіки є стан і ефективність використання основних засобів. Збільшення обсягу виробництва продукції, робіт послуг можливе завдяки реалізації внутрішнього потенціалу підприємства, зокрема, раціонального використання основних засобів. У зв'язку з цим, особливої актуальності набувають питання обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами, а також пошуку шляхів підвищення ефективності їх використання. Основні засоби різноманітні за складом і призначенням. Основою правильної організації їх обліку та аналізу є достовірність їх оцінки, визнання, а також дотримання принципу класифікації.

2. Кожне підприємство повинне господарювати в межах чинного законодавства, що регулює всі напрямки його діяльності. В Україні прийнято цілий ряд нормативних документів, які регулюють методологію обліку на підприємствах. Розвиток ринкової економіки вимагає від суб'єктів господарювання підвищення ефективності використання кожної одиниці основних засобів. Виникає необхідність формування прогресивних підходів до управління основними засобами, які б сприяли зростанню конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Однією з проблем, що виникає на шляху до вирішення окреслених питань, є недостатня нормативно-правова та теоретико-методична база, що характеризується одноманітністю підходів, деякою неузгодженістю, а також акцентуванням уваги лише на окремих аспектах проблеми.

3. На основі проведеного аналізу ДП «Словечанське лісове господарство» виявлено, що господарство за 2-ма критеріями з 3-х (балансова вартість активів та чистий прибуток) відноситься до малого підприємства. За досліджуваний період

спостерігається збільшення темпів виробничої діяльності. Зокрема, кількість працівників збільшилася на 65 осіб (14,71%), вартість валової продукції – на 38,22%, чистий прибуток – на 555,29 відсотки. Позитивним моментом є зростання середньорічної вартості основних виробничих засобів на 37,58%, що свідчить про нарощення виробничих потужностей підприємства

4. Проаналізувавши забезпеченість господарства основними засобами виявлено зростання капіталозабезпеченості підприємства на 34,78 % за рахунок збільшення середньорічної вартості основних засобів при незмінній кількості земельних ресурсів. Отже, у 2022 р. на 1 га угідь припадало 0,31 тис. грн вартості основних засобів. Також зросла капіталозброєність на 19,5% за рахунок зростання вартості основних засобів та у 2022 р. становила 46,3 тис. грн. на 1 середньорічного працівника. Збільшення вартості валової продукції призвело до збільшення капіталовіддачі підприємства гп 97,79 %.

5. Найбільшу питому вагу в структурі оборотних засобів підприємства займають запаси – 69,78% у 2022 р., у звітному році кількість зросла на 8829 тис. грн у грошовому вимірі. Збільшення оборотних активів відбулося за рахунок збільшення усіх видів оборотних активів окрім, грошових коштів дебіторської заборгованості та товарів, вартість яких знизилася на 33,93 відсотки. Оборотні активи займають значну частку в структурі майна підприємства. Зокрема, у 2022 р. їх частка становила 54,1 % у загальній вартості майна підприємства, а у 2022 р. збільшилася до 49,65 відсотка. Важливим показником мобільності активів є коефіцієнт оборотності й тривалість обороту в днях. За досліджуваний період оборотність оборотних активів збільшилася на 4,14 дні та у 2022 р. становила 55,13 дні.

6. На основі проведених розрахунків виявлено, що коефіцієнт автономії на початок року відповідає нормативному значенню проте в кінці року він знизився на 0,09, це говорить про те, що підприємство не в змозі профінансувати частину своїх активів самостійно. Показник маневреності власного капіталу теж нижчий норми і

свідчить про не достатність власних коштів для фінансування необоротних активів та частини оборотних. Коефіцієнт фінансової стійкості показує, що підприємство не є фінансово стійким, 55% активів товариства фінансуються за рахунок постійного капіталу, що свідчить про можливий ризик банкрутства. Також підприємство не є фінансово стабільним, про що свідчить низький показник фінансової стабільності. Аналіз показників ліквідності показує, що протягом року відбулося зниження усіх показників ліквідності. Це є негативним явищем для підприємства, оскільки, таке значення вказує на те, що в компанії не достатньо ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями.

Показник покриття свідчить, що на початку 2022 року на кожен гривню зобов'язань припадало 2,16 грн., на кінець року показник знизився до 1,81 грн на кожен гривню зобов'язань. Підприємство є ліквідним, але завищені показники абсолютної ліквідності свідчать про те, що значна частина капіталу відволікається на формування непродуктивних активів

7. Загальна вартість необоротних активів та основних засобів на ДП «Словенський лісгосп» значно зросла. Так, у 2021 р. порівняно з 2020 р. їх вартість збільшилася на 2631 тис. грн. (або 15,42%), а у 2022 р. У порівнянні до 2021 р. Вартість збільшилася на 3781 тис грн. В загальному, матеріально-технічна

забезпеченість діяльності підприємства є достатньою. В структурі необоротних матеріальних активів підприємства у 2022 р. найбільшу питому вагу займають основні засоби 100 відсотки, що підтверджує специфіку діяльності підприємства.

Ріст основних засобів відбувся за рахунок збільшення оприбуткованих будівель та споруд на суму 3929 тис. грн, у відсотках це становить 32,76%, збільшення машин та обладнання відбулося на 39,02 процентних пунктів, транспортних засобів на 46,39%, та інших основних засобів на 42,63 відсотка. Проте зношуваність основних засобів поступово зростає. Так, у 2020 році сума зносу становила 29473 тис. грн, у 2022 році цей показник збільшився на 12254 тис. грн. Зі збільшення рівня зношуваності зростає тенденція до зменшення коефіцієнта придатності, що

свідчить про потребу у фінансових вкладеннях, оновлення виробничих засобів, здійснення ремонту та модернізації.

8. Аналіз ефективності використання основних засобів ДП «Словечанський лісгосп» свідчить, що основні їх показники у звітному році в порівнянні з базовим дещо покращилися. Зростання середньорічної вартості основних засобів на 6412 тис. грн. (+37,58 %) та чистого доходу на 56060 тис. грн. (+34,63%) призвели до підвищення капіталовіддачі з 4,66 грн./грн. до 9,28 грн./грн., тобто на 99,14 відсотки.

9. Отож, для удосконалення організації обліку необхідно доповнити діючий «Наказ про облікову політику» пропозиціями в частині, що стосуються оцінки та обліку зменшення корисності основних засобів, що дозволить сформувати якісне обліково-аналітичне забезпечення та призведе до підвищення ефективності управління основними засобами, вплине на покращення доречності та достовірності фінансової звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки. К.: Центр учбової літератури. 2010. 392 с.

2. Безугла Ю. Є., Пісклова О. А. Аналіз фінансування оновлення основних засобів підприємства за допомогою лізингу. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. № 10(3). С. 9-14.

3. Вақун О.В. Нова сутність нематеріальних активів в бухгалтерському обліку. Сталій розвиток економіки: Всеукраїнський науково - виробничий журнал. 2011. № 3 (6). С. 211 - 221.

4. Вақун О.В. Розвиток класифікації нематеріальних активів в бухгалтерському обліку. Інноваційна економіка: Всеукраїнський наукововиробничий журнал. 2011. № 4 (23). С. 162-166.

5. Валінкевич Н.В., Боброва С.В. Напрями удосконалення стратегії відтворення основних засобів підприємств. Вісник ЖДТУ Економічні науки. 2011. №2 (56). С. 13-16.

6. Ганусич В.О. Основні засоби, Основні фонди, Основний капітал: визначення та змістове навантаження термінів. Науковий вісник Ужгородського університету. 2010. № 29(2). С. 26-29.

7. Гнатюк А.А. Шляхи удосконалення документального оформлення операцій з необоротними матеріальними активами. Облік і фінанси АПК. 2011. 91. №3. С. 57-62.

8. Голов С.Ф. Дискусійні аспекти амортизації. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 5. С. 30 - 37.

9. Господарський кодекс: Закон України від 16.01.2003 № 436 – ІV. 9. Гладій І.О., Мамалига Б.С. Автоматизовані інформаційні системи обліку основних засобів. Збірник наукових праць Всеукраїнської науковопрактичної Інтернет – конференції.

Вінниця: Центр підготовки навчальнометодичних видань ВТЕІ КНТЕУ. 2012. С. 31-34.

10. Гарна С. О. Аналіз підходів до трактування економічної сутності та класифікації основних засобів. Наукові праці Південного філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет». 2014. Вип. 152. С. 288-292.

11. Гнилицька Л.В. Особливості визнання та порядок обліку необоротних активів, утримуваних для продажу. Фінанси, облік і аудит. 2010. № 15. С. 227-235.

12. Даниленко О. Основні засоби в Податковому кодексі. Справочник економіста. 2011. № 4. С.44-50.

13. Дерун І.А. Економічна та облікова сутність необоротних активів та удосконалення їх класифікації. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. Випуск 8 (29). Ч. 2. 2011. С. 48-55.

14. Дмитренко І. Внутрішній контроль: проблеми методології та тенденції розвитку. Бухгалтерський облік і аудит. 2010. №3. С. 23-25.

15. Єпіфанова І.Ю., Базалицька А.В. Аналіз відтворення і використання основних засобів підприємств Вінниччини. Економічний простір. 2012. №58. С. 172-178.

16. Єрмолаєва М.В., Скиданенко Ю.Д. Особливості обліку та відображення у звітності необоротних активів, утримуваних для продажу. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії Економічні науки. Полтава, 2011. Випуск 2. Том 1. С. 109-112.

17. Жарікова О.О. Оцінка необоротних активів: напрямки розвитку українських стандартів розвитку. Фінанси, облік, банки. 2010. Вип. 16. С. 127- 135.

18. Жарікова О., Кравченко О. Облік необоротних активів: деякі питання вдосконалення законодавчого регулювання. Бухгалтерський облік і аудит. 2011. № 4. С.14-20.

19. Задорожний З., Орлова В., Кафка С. Бухгалтерський та управлінський облік спільної діяльності підприємств з використання основних засобів. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2018. Вип. 2. С. 84-93.

20. Замрій Т.Б. Міжнародна практика та вітчизняний досвід удосконалення обліку необоротних активів. Науковий вісник Рівненського інституту «Україна». 2019. №1. С. 167-173.

21. Ігнашкіна Т.Б., Шура Н.О. Методичні підходи до оцінки ефективності відтворення основних фондів підприємств. Економіка & держава. 2011. №1. С. 61-63.

22. Корягін М.В., Сарахман Н.О. Облікова класифікація основних засобів в системі управління підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. 2010. №29 (2). С. 33-36.

23. Коваль О.А., Сардак А.Г. Шляхи вдосконалення бухгалтерського та податкового обліку основних засобів. Економічний простір. 2010. № 40. С. 226-240.

24. Коваль О.М. Розширене відтворення основних засобів сільського господарства на інноваційній основі. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2012. №2(18). Том 1. С. 187-193.

25. Концептуальна основа фінансової звітності від 03.03.2020. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH%20\(2\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH%20(2).pdf). (дата звернення 02.11.2023 р.).

26. Косова Т.Д. Амортизація як інвестиційний ресурс підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2003. № 9(27). С. 157-166.

27. Косова Т.Д., Овсюк Н.В., Березовська О.О. Обліково-аналітичне забезпечення операцій із необоротними активами в системі формування і контролю амортизаційної політики підприємства. Інфраструктура ринку. 2021. Вип. 60/21. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/60-2021/> (дата звернення 05.11.2023 р.).

28. Крїчка Н. М. Методика та організація обліку і аналізу основних засобів. Економіка & держава. 2009. №6. С.73-75.

29. Кругляк Б., Гуменюк А. Аудит основних засобів промислових підприємств: методичний аспект. Бухгалтерський облік і аудит. 2007. № 7. С. 93-50-58.

30. Кузьмін О.Є., Стельмах Х.П. Класифікація основних засобів підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.14. С. 263-267.

31. Легостаєва О.О., Серьогіна Ю.С. Напрями підвищення ефективності основних засобів підприємства. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2012. №1(13). С. 208-211.

32. Ловінська Л.Г. Оцінка в бухгалтерському обліку: монографія. К.: КНЕУ. 2006. 253 с.

33. Лозовицький С.П. Особливості визначення суттєвості відповідно до вимог міжнародних стандартів аудиту. Економіка і організація поліграфії. 2006. № 2(10). С. 65 – 71.

34. Мазуркевич І.О. Оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві. Формування ринкових відносин в Україні. 2008. № 2. С. 91-94.

35. Мазуркевич Є.Г., Овсюк Н.В. Проблемні питання обліку основних засобів. Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матер. II міжн. наук.-техн. конф. (21 жовтня 2021 р., м. Київ). К.: НАУ. С. 244-246.

36. Мастерна М.М., Смоловик Р.Ф. Проблеми щодо заходів з підвищення ефективності використання основних засобів на підприємствах в сучасних умовах кризової ситуації. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». 2011. №21. С. 134-140.

37. Малишев І.В. Проблемні питання обліку основних засобів. Фінанси, облік і аудит. 2009. №13. С. 256-261.

38. Мельник В. Формування єдиної аналітичної бази як основи створення ефективної системи обліку й аналізу підприємства. Економічний аналіз. Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. Випуск 6. Тернопіль: Економічна думка. 2010. С. 122-125.

39. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003р. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

40. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів від 28.03.2013 № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0433201-13> (дата звернення 02.11.2023 р.).

41. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. 27.12.2019. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-auditu> (дата звернення 02.11.2023 р.).

42. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби" від 29.03.2021. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/IAS%2016_ukr_2020.pdf (дата звернення 02.11.2023 р.).

43. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» від 30.10.2018. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-20-ukr_2016.pdf (дата звернення 02.11.2023 р.).

44. Муріна Т. С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві. Держава та регіони. 2007. №6. С. 75-83.

45. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за N 336/22868. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 02.11.2023 р.).

46. Нусінов В.Я., Рябикіна К.Г. Проблемні питання аналізу стану, ефективності придбання та використання основних засобів підприємства. Вісник КТУ 2011. №28. С. 260-263.

47. Овсюк Н.В., Березовська О.О. Вплив амортизації необоротних активів на формування амортизаційної політики підприємства. Розвиток економіки та бізнес-

адміністрування; наукові течії та рішення: матер. II міжн. наук.-техн. конф. (21 жовтня 2021 р., м. Київ). К.: НАУ. С. 233-235.

48. Островерха Р.Е. Шляхи удосконалення організації обліку основних засобів. Науковий вісник Національного університету ДПС України 95 (Економіка, право). 2009. № 4(47). С. 133-140.

49. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України URL: <http://www.sfs.gov.ua/> (дата звернення 02.11.2023 р.).

50. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 02.11.2023 р.).

51. Павлишко О.П. Оптимізаційна факторна модель рентабельності основних фондів в аспекті фінансового забезпечення їх відтворення. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Випуск 3. Том 1. Економічні науки. 2011. С. 203-208.

52. Петруня Н.В. Класифікація активів підприємств з урахуванням міжнародних стандартів фінансової звітності. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2010. №1. С. 235-242.

53. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення 02.11.2023 р.).

54. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

55. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

56. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у

податковому законодавстві: Закон України від 16.01.2020 № 466-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

57. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 96 № 561.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

58. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 № 356.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

59. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 №

92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

60. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»

Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 № 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

61. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» Наказ Міністерства фінансів України від

24.12.2004 № 817. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

62. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

НУБІП України

64. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RF26142?an=1> (дата звернення 02.11.2023 р.).

65. Про Примітки до річної фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text> (дата звернення 02.11.2023 р.).

66. Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України : Наказ Державної служби статистики України від 22.10.2021 № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0266832-21#Text>. (дата звернення 02.11.2023 р.).

67. Саєнко С.Г. Методологія аналізу економічної ефективності використання та відтворення основних засобів. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». 2012. №13. С. 116-120.

68. Семйон В. С. Поняття необоротних активів, їх класифікація та склад. Вісник Житомирського державного технологічного університету: економічні науки. 2009. № 3. С. 161-167.

69. Серьогіна Ю.С. Аналіз основних засобів в системі управління підприємством. Збірник наукових праць науково-практичної конференції II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з напрямку «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит». Запоріжжя: ЗНУ. 2011. С. 237-242.

70. Серьогіна Ю.С. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів. Проблеми обліку, аналізу і аудиту в умовах ринкової трансформації економіки: Матеріали 3-ї Міжнародної студентської наукової конференції. Львів: ЛІБС УБС НБУ. 2010. С. 211-213.

71. Tomilova-Yaremchuk N. O., Khomovyi M. M., Khomovyi S. M., Makarchuk o. G. The formation of effective accounting information for managerial decision-making

in agricultural enterprises // Financial and credit activity- problems of theory and practice

Vol 4, No 31 (2019), p. 230-238

72. Sova O., Voliak L., Khmurova V. (2023). Rationales for efficient and effective green financing under emergency rules. Academy Review, 2 (59), pp. 90-102.

73. Федоронько Н.І. Облік і внутрішньогосподарський контроль необоротних матеріальних активів на підприємстві : дис. канд. екон. наук : 08.00.09 .

Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль, 2011. 192 с. 98

74. Фірсова С.М., Гарасюта О.В. Особливості внутрішнього контролю використання необоротних активів підприємства. Науковий вісник НЛТУ України:

36. наук.-техн. праць. Львів : РВВ НЛТУ України. 2009. Вип. 166 С. 184-187.

НУБІП УкРАЇНИ

НУБІП УкРАЇНИ

ДОДАТКИ
НУБІП УкРАЇНИ

НУБІП УкРАЇНИ

НУБІП УкРАЇНИ

НУБІП УкРАЇНИ

НУБІП УкРАЇНИ